

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1894. Andra Kammaren. N:o 44.

Onsdagen den 2 maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Anmälades och godkändes statsutskottets nedannämnda förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen, nemligen:

n:o 27, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel;

n:o 29, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel omfattande anslagen till utrikesdepartementet;

n:o 72, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående anslag till fullbordandet af artillerietablissemmentet i Östersund; samt

n:o 73, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående ordnandet af pensionsförhållandena vid intendenturcorpsen.

§ 2.

Anställdes, jemlikt 65 § riksdagsordningen, omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i första punkten af dess memorial n:o 25 föreslagna, af Riksdagens båda kamrar godkända voteringsproposition:

*Gemensam
omröstning.*

Den, som bifaller bevillningsutskottets af Andra Kammaren godkända hemställan, att rubriken *Vexel* under 8 § afdeln. B) i förordningen angående stämpelafgiften skall erhålla följande lydelse:

» *Vexel*, godkänd eller protesterad, skall, då den för vinnande af betalning hos offentlig myndighet företes, förses med stämpel af 25 öre för hvarje fulla 100 kronor af det kapitalbelopp, för hvilket betalning sökes;

dock är *vexel* fri från sådan stämpel, då på grund deraf fordran bevakas i konkurs.

Gemensam
omröstning.
(Forts.)

Der vaxel ställes att å utrikes ort betalas eller är utfärdad å utrikes ort, skall, oberoende af den stämpel, som i allmänhet är stadgad, vaxeln, då den utställes eller, om den utfärdas utom riket, innan den här i riket öfverlåtes eller till godkännande eller betalning företes, beläggas med stämpel af 50 öre, när den lyder å mindre belopp än 1,000 kronor, men eljest af 1 krona; dock att frihet från denna stämpelbeläggning eger rum för vaxel å mindre belopp än 100 kronor.

Är vaxel utfärdad i flera exemplar och har ett af dem blifvit med nyssnämnda särskilda stämpel försedt, vare de öfriga från sådan stämpel fria», röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i öfverensstämmelse med Första Kammarrens mening, beslutit, att ifrågavarande rubrik skall lyda sålunda:

» *Vaxel* skall, då den utställes eller, om den utfärdas utom riket, innan den här i riket öfverlåtes eller till godkännande eller betalning företes, förses med stämpel af 50 öre för belopp, ej öfverstigande 1,000 kronor, och derutöfver 50 öre för hvarje påbörjadt tusental kronor, hvarå den lyder; dock att vaxel, som utfärdas inom riket att å inrikes ort betalas, är fri från stämpel, då beloppet ej öfverstiger 100 kronor, samt att dylik vaxel å belopp, som öfverstiger 100 kronor men icke 300 kronor, skall förses med stämpel af 20 öre och sådan vaxel å belopp, som öfverstiger 300 kronor men icke 500 kronor, med stämpel af 30 öre;

egande frihet från stämpel rum för postremissvaxel, för vaxel, som är stäld att vid uppvisandet betalas af medel, som hos bank eller bankir föras i räkning för utställaren, för vaxel, som är dragen af bank eller bankir inom riket å bank eller bankir å utländsk ort samt är betalbar endast i utlandet vid uppvisandet, äfvensom för vaxel, som är dragen från utlandet på utlandet och endast är betalbar i utlandet.

Är vaxel utfärdad i flera exemplar och har ett af dem blifvit med föreskrifven stämpel försedt, vare de öfriga från stämpel fria.

Sökes på grund af godkänd eller protesterad vaxel hos offentlig myndighet betalning, skall vaxeln förses med särskild stämpel af 25 öre för hvarje fulla 100 kronor af det kapitalbelopp, för hvilket betalning sökes;

dock är vaxel fri från sistnämnda stämpel, då på grund deraf fordran bevakas i konkurs.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknings och utföll omröstningen med 127 Ja och 81 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 39 Ja och 97 Nej, hvadan då därtill läggas Andra Kammarens

röster eller	127 Ja och 81 Nej,
sammanräkningen visar	166 Ja och 178 Nej;

Och hade alltså beslut blifvit i denna fråga af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

§ 3.

Föredrogos och bordlades för andra gången:

bevillningsutskottets memorial n:is 23 och 24 samt

sammansatta bevillnings- och lagutskottets memorial n:is 8 och 9.

§ 4.

Till behandling företogs härefter statsutskottets utlåtande n:o 65, i anledning af gjorda framställningar i fråga om uppförande af nya kasernetablissemment m. m.

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemment
m. m.*

Kongl. Maj:t hade *ej mindre* i statsverkspropositionen föreslagit Riksdagen att, till bestridande af kostnaderna för de med anledning af beslutet om den förbättrade härordningen nödiga kasernbyggnader, på extra stat för år 1895 bevilja 400,000 kronor *än äfven* uti särskild, den 9 sistlidne mars till Riksdagen aflåten proposition, under åberopande af propositionen bilagda utdrag af statsrådsprotokollen öfver landtförsvarsärenden för samma dag och för den 9 sistlidne februari samt med förmälan, att Kongl. Maj:t funnit inqvarteringen af de på grund af 1892 års urtima Riksdags beslut ny- och ombildade värfvade truppförbanden, för hvilka plats i arméns nuvarande kasernetablissemment icke kunde beredas, böra så ordnas, att kronprinsens husarregemente i sin helhet förlades till Malmö, skånska husarregementets skolor och chefsexpedition till Helsingborg, skånska dragonregementets skolor och chefsexpedition till Ystad, Vendes artilleriregemente i sin helhet till Kristianstad, Vendes trångbataljon till Landskrona,

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissem-
ent m. m.
(Forts.)*

Norrlands dragonregementes skolor och chefsexpedition till Umeå, andra svea artilleriregemente till Upsala, andra göta artilleriregemente till Jönköping och Norrlands trängbataljonen till Sollefteå, föreslagit Riksdagen att

dels medgifva

att såväl skånska dragonregementets nuvarande etablissemment i Ystad som kronprinsens husarregementes nuvarande kasern, stall och ridhus samt vakt- och sjukhusbyggnader med tillhörande tomter äfvensom öfriga med grön färg å den vid statsrådsprotokollet för den 1 februari 1889 bilagda karta utmärkta, kronan tillhöriga områden i Malmö stad med undantag endast af de med bokstäfverna A och A 1 å kartan betecknade, invid citadellets inre vallgraf belägna egofigurer, måtte få försäljas, etablissemmentet i Ystad mot en köpeskilling, ej understigande 35,000 kronor, och tomterna och byggnaderna i Malmö mot 498,000 och de öfriga villkor, som i Malmö stadsfullmäktiges skrifvelse den 7 mars 1887 funnes närmare angifna; samt

att i köpslutet om Malmötomterna måtte få anses inbegripna jemväl sådana möjligen icke särskildt omnämnda delar af den egentliga stadens fästningsverk å norra fronten, norra glacisen samt bastionerna Nyköping och Norrköping, som enligt 1805 års raseringsplan blifvit Kongl. Maj:t och kronan förbehållna och icke sedermera med full eganderätt till staden Malmö afträddts, äfvensom samtliga de försålda områdena tillhörande kanaler och grafvar;

dels till bestridande af kostnaderna för de i statsrådsprotokollet för den 9 sistlidne mars omförmälda kasernbyggnadsarbeten i Malmö, Ystad, Helsingborg, Kristianstad, Umeå, Upsala, Jönköping, Sollefteå och Karlsborg äfvensom för anordnandet af skjut- och exercisfält för andra göta artilleriregemente och exercisfält för Norrlands dragonregemente och andra svea artilleriregemente bevilja — utöfver de bidrag till kasernbyggnaderna å tillsammans 750,000 kronor, som vid förläggning af skånska dragonregementets skolor och chefsexpedition till Ystad, af andra svea artilleriregemente till Upsala och af andra göta artilleriregemente till Jönköping vore från nämnda tre städer att påräkna — ett belopp af 3,941,800 kronor att utgå med 1,411,925 kronor af försäljningsmedlen för nyssnämnda tomter och byggnader i Malmö och Ystad äfvensom för de i statsrådsprotokollet omförmälda tomter och lägenheter m. m. i Stockholm och Göteborg samt med återstående 2,529,875 kronor såsom anslag på extra stat, deraf, på sätt i den till innevarande års Riksdag aflåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof blifvit begärdt, 400,000 kronor för år 1895;

dels till landtförsvaret upplåta den så kallade Engeströmska lyckan vid Malmö, den för närvarande till disposition af landshöfdingen i Vesterbottens län ställda byggnad i Umeå, inegorna

till indragna majorsbostället ²¹/₃₄ mantal Ytterhiske eller Hedlunda n:o 4 i Umeå landsförsamling, de å Upsala stads skifteskarta med litt. D III, D V, D VI, D VII, D VIII, D IX, D X, D XI och D XII utmärkta egområden äfvensom 50 har af kronoegendomen Ryhof, att tillträdas å tider, då nuvarande innehafvares nyttjanderätt lupe till ända eller hvarom eljest öfverenskommelse med dem kunde varda träffad, samt användas, Engeströmska lyckan till tomt för kronprinsens hussarregementes blifvande nya etablissement i Malmö, med Kongl. Maj:t dervid förbehållen rättighet att vidtaga sådana smärre utbyten af de lyckan tillhöriga områden, som kunde erfordras för att bringa etablissementet i omedelbar beröring med den invid detsamma af Malmö stad anlagda väg, landshöfdingebostället i Umeå för kasernetablissemnetet i nämnda stad, inegorna till för detta majorsbostället Ytterhiske eller Hedlunda till exercisfält för Norrlands dragonregemente, de invid Upsala belägna kronojordar till exercisfält för andra svea artilleriregemente, samt det till kronoegendomen Ryhof hörande område till exercisfält för andra göta artilleriregemente;

dels slutligen bemyndiga Kongl. Maj:t att utaf för handen varande tillgångar för kasernbyggnadsarbetena förskjuta ett belopp af 913,925 kronor, motsvarande den behållning, som beräknades uppkomma vid försäljningen af de så kallade gardestomterna, af förut omförmälda tomter och lägenheter m. m. i Göteborg och af kasernetablissemnetet i Ystad.

I sammanhang med Kongl. Maj:ts berörda framställning hade utskottet jemväl behandlat nedannämnda inom Andra Kam-maren väckta och till utskottet remitterade motioner, nemligen:

motion n:o 160, af herr *J. G. Nyström*, hvilken hemställt, att, då byggnadskostnaden för uppförande af kasernetablissemnetet för andra svea artilleriregemente i Gefle med cirka 25,000 kronor öfverstege motsvarande kostnad i Upsala, men de af Gefle stad erbjudna bidragen med 200,000 kronor öfverstege de af Upsala stad erbjudna, Riksdagen ville besluta, att med 175,000 kronor afkorta det af Kongl. Maj:t begärda anslaget till nybyggnader för andra svea artilleriregemente;

motion n:o 161, af herr *P. P. Waldenström*, som hemställt, att Riksdagen, när den beviljade medel till kasernetablissemnetet för andra svea artilleriregemente i Upsala, måtte göra det under vilkor, att det icke förlades på nu föreslagen plats i hospitalets närhet, utan så långt afsides derifrån, att de många och beaktansvärda olägenheter för sjukvården samt det menliga inflytande på de sinnessjuke, som dess förläggande på nu föreslagen plats enligt det af medicinalstyrelsen i ärendet afgifna utlåtande måste medföra, måtte helt och hållet undvikas;

motion n:o 163, af herr *S. J. Kardell* m. fl., som yrkat, att Riksdagen, med afslag på Kongl. Maj:ts framställning, i hvad

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissement
m. m.
(Forts.)*

Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemant
m. m.

(Forts.)

den rörde anslag till uppförande af ett kasernetablissemant i Umeå, måtte i och för Norrlands dragonregementes förläggande till Frösön bevilja det anslagsbelopp, som efter närmare utredning befunnas erforderligt;

motion n:o 164, af herrar *C. J. Jakobson* och *C. Rydberg*, som hemställt, att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning, i hvad den rörde anslag till uppförande af ett kasernetablissemant i Jönköping, måtte anslå det belopp, som erfordrades för att, om en närmare utredning skulle visa, att andra göta artilleriregemente lämpligast borde förläggas till Linköping, uppföra regimentets kasernetablissemant derstädes;

motion n:o 165, af herr *G. Thestrup*, i hvilken motion hemstälts, att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning, i hvad den rörde anslag till uppförande af ett kasernetablissemant i Ystad, måtte i och för skånska dragonregementets förläggande till Landskrona bevilja det anslagsbelopp, som efter närmare utredning befunnas erforderligt; samt

motion n:o 170, af herr *R. Björk*, som hemställt, att Riksdagen med afslag å Kongl. Maj:ts framställning om anslag för Norrlands dragonregemente till kasernbyggnader m. m. i Umeå, måtte för regimentets förläggande i Sundsvall bevilja det anslag, som efter närmare utredning befunnas erforderligt.

Med anledning af hvad sålunda förekommit hemstälde utskottet i nu föreliggande utlåtande:

a) att för uppförande af ett nytt kasernetablissemant för kronprinsens husarregemente må anslås 708,000 kronor;

b) att för uppförande af ett nytt kasernetablissemant för skånska dragonregementets skolor och chefsexpedition må anslås 662,300 kronor; samt

att herr Thestrups omförmälda motion ej må föranleda någon Riksdagens vidare åtgärd;

c) att Kongl. Maj:ts framställning, så vidt densamma afser uppförande af nya kasernbyggnader för Vendes artilleriregemente, ej må af Riksdagen bifallas;

d) att för uppförande af ett nytt kasernetablissemant för Norrlands dragonregemente må anslås 350,000 kronor; samt

att herrar Kardells och Björcks omförmälda motioner ej må föranleda någon Riksdagens vidare åtgärd;

e) att för uppförande af ett nytt kasernetablissemant för andra svea artilleriregemente må anslås 859,000 kronor; samt

att herr Waldenströms omförmälda motion ej må föranleda någon Riksdagens särskilda åtgärd;

f) att för uppförande af ett nytt kasernetablissemant för andra göta artilleriregemente må anslås 868,000 kronor; samt

att herrar Jakobsons och Rydbergs omförmälda motioner ej må föranleda någon Riksdagens vidare åtgärd;

g) att för uppförande af ett nytt kasernetablissemment för Norrlands trängbataljon må anslås 340,000 kronor;

h) att, för verkställande af inredningsarbeten i kasernetablissemmentet i Helsingborg för inrymmande af skånska husarregementets skolor och chefsexpedition må anslås 10,000 kronor;

i) att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning, så vidt den afser beviljande af medel till verkställande af vissa inredningsarbeten i slutvärnet å Karlsborg samt till en bevärbarsbarack för göta trängbataljon, må för uppförande af ett stallskjul åt göta ingenjörbataljon anslå 1,500 kronor;

k) att Kongl. Maj:ts förevarande framställning, så vidt den afser beviljande af medel till anskaffande af skjutfält för andra göta artilleriregemente, ej må af Riksdagen bifallas;

l) att för anordnande af exercisfält för sistnämnda regemente må anslås 6,000 kronor;

m) att för anordnande af exercisfält för andra svea artilleriregemente må anslås 14,000 kronor;

n) att för anordnande af exercisfält för Norrlands dragonregemente må anslås 15,000 kronor;

o) att Riksdagen må medgifva, att, derest skånska dragonregementets skolor och chefsexpedition förläggas till Ystad, dragonregementets nuvarande etablissemment i Ystad må försäljas mot en köpeskillning ej understigande 35,000 kronor;

p) att Riksdagen må medgifva, att kronprinsens husarregementes nuvarande kasern, stall och ridhus samt vakt- och sjukhusbyggnader med tillhörande tomter äfvensom öfriga med grön färg å den vid statsrådsprotokollet för den 1 februari 1889 bilagda karta utmärkta, kronan tillhöriga områden i Malmö stad, med undantag endast af de med bokstäfverna A och A 1 å kartan betecknade, invid citadellets inre vallgraf belägna egofigurer, må, derest regementet varder i sin helhet förlagdt till Malmö, försäljas mot en köpeskillning af 498,000 kronor och de öfriga villkor, som i Malmö stadsfullmäktiges skrifvelse den 7 mars 1887 finnas närmare angifna; samt

att i köpslutet om malmötomterna må anses inbegripna jemväl sådana möjligen icke särskildt omnämnda delar af den egentliga stadens fästningsverk å norra fronten, norra glacisen samt bastionerna Nyköping och Norrköping, som enligt 1805 års raseringsplan blifvit Kongl. Maj:t och kronan förbehållna och icke sedermera med full eganderätt till staden Malmö afträdts, äfvensom samtliga de försålda områdena tillhörande kanaler och grafvar;

q) att Riksdagen må vid anmälan af sitt beslut i ämnet anhänga, att Kongl. Maj:t måtte vid förläggandet af hela kronprinsens husarregemente till Malmö fästa det villkor, att staden i aflösen för densamma åliggande, i statsrådsprotokollet för den 1 februari 1889 omförmälda inqvarteringsbörd, såsom bidrag till nytt kasernetablissemment för regementet erlägger 92,640 kronor;

Om uppförande af nya kasernetablissemment m. m.
(Forts.)

Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissem-
ent m. m.
(Forts.)

r) att Riksdagen må medgifva, att den så kallade Engeströmska lyckan vid Malmö, den för närvarande till disposition af landshöfdingen i Vesterbottens län ställda byggnad i Umeå, inegorna till indragna majorsbostället ²¹/₃₄ mantal Ytterhiske eller Hedlunda n:o 4 i Umeå landförsamling, de å Upsala stads skifteskarta med litt. D III, D V, D VI, D VII, D VIII, D IX, D X, D XI och D XII utmärkta egområden äfvensom 50 har af kronoegendomen Ryhof, må, derest och i den mån dessa lägenheter blifva för ifrågavarande kasernetablissemment och exercisfält erforderliga, till landförsvaret upplåtas, att tillträdas å tider, då nuvarande innehafvares nyttjanderätt löper till ända eller hvarom eljest öfverenskommelse med dem kan varda träffad;

s) att Riksdagen, vid bifall till hvad utskottet i punkterna a)—r) föreslagit, må, utöfver de bidrag till kasernbyggnaderna å tillsammans 1,042,640 kronor, som böra tagas i beräkning såsom påräknelig tillgång i detta hänseende, för ifrågavarande kasernbyggnadsarbeten äfvensom för anordnande af exercisfält för andra göta och andra svea artilleriregementen samt Norrlands dragonregemente bevilja tillsammans 2,791,160 kronor, att utgå med 1,411,925 kronor af försäljningsmedlen för nyssnämnda tomter och byggnader i Malmö och Ystad äfvensom för de i statsrådsprotokollet af den 9 mars 1894 omförmälda tomter och lägenheter m. m. i Stockholm och Göteborg, samt af återstående 1,379,235 kronor på extra stat för år 1895 anvisa 400,000 kronor;

t) att Riksdagen må medgifva att, derest brist å det belopp, som för ett kasernetablissemment anslagits, skulle uppstå, till täckande deraf må användas möjligen uppkommande öfverskott å det för annat etablissemment anslagna belopp; dock under vilkor att samtliga etablissemment varda med sålunda anslagna belopp i fullbordadt skick uppförda i hufvudsaklig öfverensstämmelse med framlagda planer;

u) att Riksdagen må bemyndiga Kongl. Maj:t att utaf för handen varande tillgångar för kasernbyggnadsarbetena förskjuta ett belopp af 913,925 kronor, motsvarande den behållning, som beräknas uppkomma vid försäljningen af de så kallade gardes-tomterna, af förut omförmälda tomter och lägenheter med mera i Göteborg och af kasernetablissemmentet i Ystad;

v) att, vid bifall till punkterna e) och s), herr Nyströms ofvan omförmälda motion må anses besvarad.»

Efter det till en början utskottets hemställan under mom. a blifvit uppläst, begärdes ordet af

Herr Lasse Jönsson, som anförde: Jag skall anhålla, att vid behandlingen af detta betänkande diskussionen redan vid denna punkt finge röra sig om alla punkter i utskottets hemställan,

men att med afseende på sjelfva afgörandet för hvarje punkt framställles särskild proposition.

Denna hemställan bifölles.

Ordet lemnades härefter till

Chefen för landtförvarsdepartementet, herr statsrådet friherre Rappe, som anförde: Herr talman, mine herrar! Jag ber att i anledning af det beslut, som nyss fattats, få yttra mig om betänkandet i dess belhet, så mycket mera som derigenom vinnes, att jag icke behöfver trötta kammaren med att uppträda vid hvarje punkt.

Jag är öfvertygad, att hvar och en, som uppmärksam genomläst Kongl. Maj:ts proposition och de densamma åtföljande statsrådsprotokoll, skall finna, att ärendet föreligger så fullständigt utredt som det varit möjligt med afseende fäst på nödvändigheten, att det måste komma fram till denna Riksdag, om icke hela härordningsöfvergången skulle lida men. Utskottet, som i afseende på *förlägningsplatserna* uttalat den mening, att frågan derom är ett ämne, som lämpligast bör öfverlemnas till Kongl. Maj:ts pröfning, här, hvad de af Kongl. Maj:t ifrågasatta *kostnaderna* angår, gjort ganska betydliga inskränkningar. Dessa inskränkningar äro af tre slag. En utväg till nedsättningar har utskottet funnit genom att ifrågasätta, att vissa utgifter skulle uppskjutas, såsom förhållandet är med afseende på ordnandet af etablissemnet för Vendes artilleriregemente, i viss mån med afseende å inredningsarbetena m. m. på Karlsborg och med afseende å skjutfältet för andra göta artilleriregemente. Det andra sättet, hvarpå utskottet sökt göra besparingar, är, att det nästan öfverallt gjort en allmän reduktion af de beräkningar, som uppgjorts öfver kostnaderna för de olika etablissemnten, en nedsättning, som uppgår till omkring 8 procent. Slutligen har utskottet, der flera orter såsom passande för anläggande af kasernetablissemnet alternativt blifvit omförmälda af chefen för landtförvarsdepartementet vid 1892 års urtima riksdag, antagit, att ifrågavarande etablissemnet skulle läggas på de orter, der antingen kommunerna erbjudit de största bidragen eller också der man af andra skäl ansett, att det skulle blifva billigast att förlägga dem.

Hvad nu det första sättet att åstadkomma nedsättningar vidkommer, kan jag icke förneka, att det är fullt utförbart. Man hindrar icke organisationen genom att till längre fram uppskjuta vissa till densamma hörande anordningar. Men det är min skyldighet att påpeka de olägenheter, som dock varda en följd af ett sådant tillvägagående. Jag skall därför be att få i korthet yttra mig om de af mig nyss påpekade olika punkter, med afseende å hvilka man ifrågasatt, att för närvarande icke någonting skulle

Om uppförande af nya kasernetablissemnet
m. m.
(Forts.)

Om uppförande af nya kasern-etablissemang m. m.
(Forts.)

göras. Hvad då Vendes artilleriregemente beträffar — det är ju 304,000 kronor som det här gäller — har man ansett, att tills vidare de ridande batterierna skulle kunna förläggas till Landskrona, att det antal batterier, som för närvarande finnes i Kristianstad, fortfarande skulle ligga der, och att åt trängen skulle provisoriskt beredas utrymme vid Herrevadskloster. För artilleriet varder det dock en stor olägenhet att på detta sätt fortfarande förblifva splittradt. Härigenom åstadkommas betydande årliga kostnader, som annars icke skulle vara nödiga. Härigenom försvåras sjelfva utbildningen; ty man kan väl fatta, att, då man har ett begränsadt antal befäl, detta kan komma mera till gagn, om hela truppstyrkan är samlad på ett ställe, än om den skall vara delad. I senare fallet fordras proportionsvis större antal befäl, så vida ej sjelfva öfningarna skola komma att lida. Härigenom uppstå slutligen ekonomiska svårigheter för befälet, som måste resa fram och tillbaka. Särskildt vill jag fästa uppmärksamheten på underofficerscorpsen, som ju redan har sina villkor ganska små och som skulle komma att lida ganska afsevärdt men genom flyttningarna.

Med afseende åt de kostnader, som således varda en följd af artilleriregementets fortfarande delning, kan jag genom en hastig öfversigt lätt visa kammaren, till hvilket belopp de skola uppgå. Det är nödvändigt, att, om utom regementets hufvudstation finnes ett detaschement, för detta anställas läkare, veterinär och förrådsförvaltare, samt att dessutom tillses, att den nödiga rättsskipningen och själavården kommer att upprätthållas på tillfredsställande sätt. Om man beräknar kostnaden för fyllande af dessa ändamål, skall man finna, att den icke kan upptagas till mindre än emellan 5- och 6,000 kronor. Vidare förekomma vid våra artilleriregementen s. k. specialister. Det behöfves särskilda stallmästare, informationsofficerare och gymnastikofficerare äfven för regementenas detaschement. För närvarande, då vid Vendes artilleriregemente i Landskrona äro förlagda 400 man och 84 hästar, gå arfvodena för dessa s. k. specialister upp till 1,650 kronor. Nu är det klart, att, när styrkan nedsattes till 180 man och 80 hästar, hvilket skulle blifva fallet, om blott den ridande divisionen förlägges till Landskrona, det ej behöfves så stort belopp, men man torde ej kunna sätta det till mindre än omkring 1,200 kronor. Likaså är det klart, att för skarpskjutningen de batterier, som ligga i Landskrona, måste begifva sig till Vendes regementes skjutfält vid Kristianstad. För deras transporterande stiger kostnaden till ungefär 1,500 kronor. Vid öfningarna med anspända batterier förorsakas ock ökad kostnad genom regementets delning, enär ett större antal hästar då måste legas, än om regementet vore samladt och öfningen fördelad i två terminer. Vore det samladt, kunde man öfva en ridande och en åkande division första terminen och sedan en åkande division den andra terminen, hvar-

vid denna senare kunde begagna sig af den ridande divisionens hästar. Härigenom vunnnes en icke ringa besparing i hästlega. Den ökade kostnad för hästlega, som uppstår, om ett detaschement fortfarande skall vara förlagdt i Landskrona, uppgår till mellan 7- och 8,000 kronor. Således leder det till en särskild årlig kostnad af omkring 15,000 kronor, om regementet ligger splittradt, och detta är ju en afsevärd utgift.

Med afseende å trängens förläggning till Herrevadskloster, är det påtagligt, att, då utskottet icke upptagit någon summa för detta truppförbands förläggning dit, densamma icke kan låta sig verkställas; ty det är klart, att de nödiga inredningsarbetena föranleda kostnader. Man har talat om, att det finnes stort utrymme å Herrevadskloster. Ja, detta kan ju vara sant; men åtminstone är det icke sant under öfvergångstiden. Ty under öfvergångstiden ligga, såsom kammaren har sig bekant, skånska husarerna der, och först när kronprinsens husarer fått sitt etablissement i Malmö, kunna skånska husarerna flytta till Helsingborg. Följaktligen ligga skånska husarerna i vägen för trängen. Denna saknar således utrymme. Och när man erinrar sig, att de nya trängformationerna egentligen äro att betrakta såsom kadrer och till stor del bestå af befäl — vid Vendes trängbataljon skulle det vara 26 officerare, 48 underofficerare och 120 stamsoldater — är det gifvet, att befälsbostäder icke kunna undvaras, men vid Herrevadskloster saknas byggnader, lämpliga dertill. Det har också med all kraft framhållits af inspektören för trängen i fråga om Vendes trängbataljons förläggande till Herrevadskloster, att, om densamma skulle dit förläggas, två särskilda befälsbyggnader der behöfdes. Då det ej finnes plats i kronans byggnader, ej heller möjlighet att få hyra och ej medel att bygga för, så måste man erkänna, att det blefve ganska svårt för trängen under uppsättningen. Jag har ansett för en pligt att fästa kammarens uppmärksamhet på dessa svårigheter, som ovilkorligen vidlåda utskottets förslag att för närvarande icke anslå något för Vendes artilleriregementes sammanförande till Kristianstad.

Med afseende åter på frågan om inredningsarbeten m. m. å Karlsborg, säger utskottet, att beviljande af medel därför icke skulle vara så särdeles behöfligt, då, bland annat, svårighet icke torde möta att under sommartid belägga äfven trängbataljonens kasernutrymme i slutvärnet och exercishuset å fästningen med beväring. Men genom ett sådant uttalande upphör icke nödvändigheten att, såvidt man skall förlägga trupper i slutvärnet, företaga för ändamålet erforderliga inredningsarbeten. Dessa inredningsarbeten kunna icke göras, utan att man har penningar att utföra dem för. Det har sagts, att denna fråga bort föregås af fullständig utredning. Men i detta hänseende tror jag, att en ganska noggrann utredning blifvit öfverlemnad till utskottet. Utåtanden hafva meddelats af såväl fortifikationsbefälhafvaren som

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissement
m. m.
(Forts.)*

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)*

chefen för Karlsborgs artillericorps, chefen för göta ingenjörbataljon, chefen för göta trängbataljon, kommendanten å fästningen, fortifikationsgeneralen, generalfälttygmästaren, inspektören för trängen samt ytterligare utlåtande af hvar och en af de tre truppcheferna å fästningen.

Hvad slutligen vidkommer den besparing, som skulle åstadkommas derigenom, att man för närvarande icke skaffade något skjutfält för andra göta artilleriregemente, så kan den icke heller vinnas utan en betydande olägenhet. Ett af motiven för andra göta artilleriregementes förläggande till Jönköping var ju, att samöfning skulle kunna komma till stånd med Jönköpings regemente vid Skillingaryd i sammanhang med artilleriregementets skjutöfningar på det nya skjutfältet vid Byarum. Det förhållandet måste beaktas, att med artilleriregementets förläggning till Jönköping afsågs vinnandet af ett utomordentligt skjutfält för detsamma, hvaremot saknaden af ett godt skjutfält vid Linköping utgjorde det hufvudsakligaste hindret för regementets förläggande dit. Skulle man nu taga bort förmånen af skjutfältet, kan man fråga sig: hvarför skall regementet förläggas till Jönköping? Dessutom är den kostnad, som skulle förorsakas genom inköp af skjutfältet, relativt ringa; den uppgår nemligen till 60,000 kronor. Men om man tänker på kostnaderna för regementets transport från Jönköping till Remmene, dit utskottet ifrågasätter, att regementets skjutningar skulle förläggas, till dess Byarumsfältet en gång kan inköpas, så gå dessa fullt ut till räntan på dessa 60,000 kronor. Afståndet är nemligen så pass långt till skjutfältet i Vestergötland, att tiden ej skulle medgifva fotmarscher såväl till Remmene som tillbaka igen, utan för endera marschen måste man begagna jernvägstransport. — Men frågan har en mycket större räckvidd. Ju mera infanterielden blir af afgörande betydelse och alla arméer förses med långskjutande gevär, desto nödvändigare är det också, att en afsevärd del af öfningstiden användes till skjutöfningar, och detta gäller i högsta grad en armé, som har en kort öfningstid. Till denna skjutning måste det finnas skjutfält och icke blott sådana, som äro af nöden för målskjutning, der man efter man skjuter utan äfven sådana, der hela truppförband kunna skjuta på en gång efter taktisk förutsättning. I alla land har man funnit, att ingenting bidrager så mycket till en krigsmässig utbildning som just dylika fältskjutningar. Det torde därför icke kunna hjälpas, att vi förr eller senare nödgas gå derhän att för hvarje arméfördelning anskaffa ett särskildt skjutfält, dit infanteriregementena kunna begifva sig i tur och ordning för att företaga sina fältskjutningar. Det är i sanning ganska svårt att med nutidens betydliga gevärspartier akta mot olyckor. Helt nyligen vet jag ett exempel från Österrike, då det inträffade, att, oaktadt man förfogade öfver en målskjutningsbana af jemförelsevis god beskaffenhet, en person, som satt utanför sin stug-

dörr, blef på 2,000 meters afstånd träffad af en förlupen kula. Allt tydligare framträder nödvändigheten, sedan vi fått långskjutande gevär, att anskaffa tidsenliga större skjutfält, så att icke den civila befolkningens lif sättes i fara. Om nu detta skjutfält anskaffas, kunde derigenom för hela andra arméfördelningen tillgodoses ett sådant mål. För tyska armén hafva anskaffats skjutfält på icke mindre än 7 ställen och i följd af tyska förhållanden äro de tilltagna i andra proportioner, än som hos oss skulle vara erforderligt. Ett tyskt skjutfält håller 7,000 meter i längd och 2—7,000 meter i bredd, medan hos oss ett skjutfält skulle vara tillräckligt, om det hölle 3—4,000 meter i längd och omkring 600 i bredd. Ett sådant skjutfält skulle medgifva utveckling till anfall af en styrka, uppgående till en bataljon och fullt fältmessiga skjutningar kunde med den anordnas. Kostnaden för samtliga infanteriregementens vid arméfördelningen transport till skjutfältet skulle dock icke blifva mer än hälften af de kostnader, som blefve en följd, om man förlade regementet till Linköping och låte batterierna transporteras fram och tillbaka till Byarum. Och föga större (kanhända 1,000 kronor) skulle denna kostnad blifva än för artilleriets transport från Jönköping till Remmene.

Man kan säga, att frågan om större skjutplatser för infanteriet icke föreligger för närvarande, men jag har ansett mig skyldig påpeka, hvilka stora fördelar det skulle medföra, om man kunde anskaffa Byarums skjutfält nu. Emellertid vill jag om alla ifrågavarande utgifter säga, hvad jag redan från början sagt, att det icke lider tvifvel, att de ju *kunna* anstå. Men jag har ansett för min skyldighet att för kammaren framlägga de *olägenheter*, som skulle blifva en följd af ett uppskjutande.

Utskottets andra sätt att åstadkomma besparingar var genom att i allmänhet draga af 8 procent af den beräknade kostnaden för alla dessa etablissemang, och utskottet motiverar med endast några få ord denna åtgärd. Utskottet säger: »Vid granskning af de framlagda kostnadsberäkningarna för ifrågavarande kasern-etablissemang, har utskottet funnit desamma i vissa afseenden för höga. Så hafva exempelvis, jemte det att för oförutsedda utgifter i allmänhet beräknats 5 procent af hela anläggningskostnaden, kostnaderna för vinterstallbyggnader upptagits till belopp, som motsvara för byggnader af sten öfver 600 kronor och för byggnader af trä 500 kronor för hvarje spilta.» Att börja med således en kritik öfver att man tagit ett så stort belopp som 5 procent för oförutsedda utgifter! Det är då nödvändigt, att vi göra oss reda för *hvilka* oförutsedda utgifter det är fråga om. Detta är en lätt sak. Först måste uppgöras ritningar och kostnadsberäkningar och, såsom hvarje arkitekt och byggmästare väl veta, utföras icke sådana utan kostnader. Vidare erfordras förnyade noggranna undersökningar å de platser, der det definitivt beslutats att uppföra de nya etablissemangen. Härigenom förorsakas alltid

Om uppförande af nya kasern-etablissemang m. m.
(Forts.)

Om uppförande af nya kasern-etablissemant m. m.
(Forts.)

ökade kostnader. Vidare måste arbetena kontrolleras, och en omsorgsfull arbetsledning finnas; och då fortifikationsofficerarne äro så fåtaliga, måste detta ske genom civila krafter, och kostnaderna härför äro icke heller obetydliga. Men alla nu nämnda oförutsedda utgifter blifva dock små i jämförelse med dem, som uppstå derigenom, att man nästan alltid gör misräkningar i afseende på kostnaderna för byggnadsgrunden. Hur noggranna undersökningarna än göras på förhand, utsättes man i de flesta fall, när byggnaderna utföras, för öfverraskningar i detta hänseende. Jag vill erinra om svea artilleris etablissemant i i Stockholm. När grundläggningen till detta skulle utföras, uppkom en brist på 60,000 kronor, och det slutade med att Kongl. Maj:t måste ingå med proposition till Riksdagen om ersättning till byggmästaren af detta belopp, hvilket också beviljades. Vidare erinrar jag om fotgardesetablissemanten. Herrarne tordes minnas, att det vid dessas byggande blef en sådan ökning i kostnaderna för grundläggningen, att den uppgick till flera tioussental kronor. Det slutade mycket sorgligt för byggmästaren, i det han beröfvade sig lifvet af förtviflan. Och hur noggranna undersökningar än gjordes, beträffande de senast uppförda byggnaderna i Östersund, så tillkommo dock äfven här oförutsedda utgifter, som med ett belopp af omkring 8,000 kronor fördyrade byggnadskostnaderna.

Oförutsedda utgifter uppstå dessutom också af andra skäl. Det kan ju icke hjälpas, att priserna vexla och icke alltid äro desamma. För närvarande äro priserna mycket nedtryckta, och man kan vara försäkrad om att de särskilda orterna, som lemnat prisuppgifter och varit intresserade att få etablissemanten till sig förlagda, icke inkommit med sådana, som varit för höga. Men hvem garanterar, att det om 3—4 år förblifver samma priser som nu? Detta bör man ovilkorligen tänka på, då beräkningar öfver kasernkostnader skola göras. Vidare tillkomma oförutsedda utgifter för inredningsarbeten. En hvar, som varit sysselsatt med större byggnadsarbeten, vet, att sådana framträda under fortgången af arbetet. Jag har redogjort för dessa förhållanden, på det att kammaren måtte inse, att det är nödvändigt, att ett ej ringa belopp beräknas för oförutsedda utgifter.

Utskottet har äfven kritiserat det belopp, man beräknat för stallarne, såsom för högt, då man i fråga om stallbyggnaderna af sten upptagit kostnaden för spilta till 600 kr. och för dem af trä till 500 kr. Vid de stallbyggnader, som förut blifvit uppförda för statens räkning, hafva i allmänhet för spiltorna kostnaderna uppgått till 100 å 150 kr. öfver dessa 6- å 500 kr. Personligen har jag ingen stor erfarenhet om hithörande förhållanden, men vet från den tid jag var chef för generalstabens, att, då generalstabens officerscorps lät bygga sitt stall för 72 hästar, kostnaden uppgick till omkring 56,000 kr., och man gjorde dock allt för att nedbringa summan. Detta utgör för spilta mycket mer än 600 kr., eller

ungefär 750 kr. Hur har man i de nu i fråga varande beräkningarna kunnat nedbringa kostnaderna? Jo, man har gått så till väga, att man, i stället för spiltinredning af jern, använt träinredning. Detta började man med redan i Östersund, men erfarenheten derifrån är icke mycket uppmuntrande, då hästarne med svårighet afhållas från att gnaga sönder träet, hvadan plåtbeslag snart visat sig nödvändigt och likaså utbytande af trästolparne mot jernstolpar. Dessutom tror jag det är nödvändigt att, då det gäller ridhästar, beräkna större utrymme, än då det är fråga om vanliga arbetshästar. Ädla hästar behöfva större luftvolym än simplare hästar; de måste i sanitärt hänseende i allmänhet hafva det bättre; golfven i ett kronans stalletablissemment måste vara fullkomligt täta. För stalltjänstens behöriga tillgodoseende kan det icke heller hjälpas, att inredningen och anordningarna måste blifva vidlyftigare, och häraf följer äfven att kostnaden för spilta ökas. Slutligen ökas kostnaden för spilta vid militära stall i jemförelse med vid civila derjemte af den anledningen, att vid de förra är nödvändigt att bereda utrymme för furrage, hafre, hö och balm, ty om man kan upphandla och förvara större quantiteter deraf, så kan man betinga billigare priser å rationen. Vid byggande af stall på landet tänker man deremot icke på dylikt, enär för de nämnda artiklarne finnas särskilda förvaringsrum.

Af det anförda torde framgå, att det icke kan anses billigt att göra en så stor nedsättning i kostnadsberäkningarna som 8 %, då man i Kongl. Maj:ts förslag omsorgsfullt beräknat allt efter de gängse byggnadspriserna på hvarje särskild ort samt derjemte vid byggnadernas konstruktion noggrant tagit hänsyn till utrymme och materiel.

Det tredje sättet, hvarpå utskottet trott sig kunna göra besparingar, har varit, att då flere orter alternativt föreslagits såsom förlägningsplats för ett regemente, fästa sig vid den, som erbjudit de största bidragen, eller der etablissemmenten af andra skäl kunde antagas blifva billigast. Jag kommer sålunda nu till *andra svea artilleriregemente*. Utskottet har här utgått från att, som Gefles anbud vore 400,000 kr., borde den summan afdragas från det beräknade medelsbehofvet, men å andra sidan har utskottet icke beräknat medelsbehofvet efter byggnadspriserna i Gefle, utan i stället upptagit de för Upsala gällande lägre priserna, fastän utskottet synbarligen tänkt sig, att det nya etablissemmentet skulle förläggas till Gefle. Och sedermera hafva dessutom ytterligare 76,000 kr., eller 8 %-afdraget, blifvit frånräknade. Går man emellertid till kostnadsberäkningarna för Gefle och begagnar de prisuppgifter, som lemnats af den ene af de ärade representanterna för staden, hvilken tillika motionerat i kaserufrågan, finner man, att kostnaderna för detta etablissemment komma att uppgå till 995,000 kr., hvartill af chefen för fortifikationen tillagts 20,000

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemment
m. m.
(Forts.)*

Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)

kr. för djupare undergrund. Det är sant, att den ärade motionären och representanten för Gefle velat underkänna dessa 20,000 kr., då han i viss mån bestrider undersökningens noggrannhet. Men jag vill derpå svara, att man har gjort undersökning för hvarje särskild byggnad af etablissemang med afseende fäst på byggnadens ändamål, och till dess det kan med *verkliga* bevis styrkas, att dessa undersökningar icke hafva något värde, måste jag vidhålla nödvändigheten att upptaga sagda belopp, hvarigenom kostnaderna för ett etablissemang i Gefle skulle uppgå till 1,015,000 kr. Är det utskottets och Riksdagens mening att etablissemang i fråga bör förläggas till Gefle, synes billigheten jemväl fordra, att man äfven upptager kostnaderna efter priserna för Gefle. Nu säger den ärade motionären: »Att de verkliga priserna i Gefle skulle öfverstiga dem i Upsala, då lika goda byggnader måste fordras, synes mig vara en orimlighet, ty ingen lärer föreställa sig, att t. ex. bjelkar och bräder köpas billigare i Upsala än i hjertat af ett stort träskeppningsdistrikt, eller att sten till grundläggning och socklar anskaffas för lägre kostnader i Upsala». Följaktligen motiverar han ganska tydligt, att man vid förläggning till Gefle måste räkna med högre priser. Han står således i opposition mot utskottet, som tagit de lägre priserna från Upsala, och han står i det fallet på min sida, då jag påstår att byggnaderna i Gefle måste anses förorsaka större kostnader, om ett etablissemang der skall kunna utföras.

Men jag nödgas bestrida de uppgifter, som den ärade motionären lemnat i fråga om Upsala, och jag har här ett papper, som man måste tillmäta betydelse, då det är underteckadt af två af de mera betydande arkitekterna och byggmästarne i Stockholm. Det är underteckadt af *A. Kumlien* och *A. Ankarstrand*, hvilka yttrat sig som följer:

»Anmodade att uttala våra erfarenheter rörande förhållandet emellan byggnadspriserna i Upsala, jemfördt med Gefle, få vi deröfver afgifva nedanstående utlåtande:

I omedelbar närhet af Upsala stad finnas flera tegelbruk, hvilka leverera utmärkt godt tegel till särdeles billigt pris, och kan man der i närvarande stund köpa 1:ma murtegel, större sorten, till ett pris af 24 kr. pr 1,000 st.

God mursand fins för billigt pris, äfvenledes i omedelbar närhet af Upsala.

Kalk erhålles billigt från Lenaberg, och är denna kalk särdeles god, liknar cement.

Pris på virke, såsom plank och bräder, är billigare i Upsala än i Gefle, alldenstund virkespriset inom städer, från hvilka virke skeppas till utrikes ort, vanligen räknas efter utländska prisförhållanden. Sparrar och golfbjelkar kunna fås särdeles billigt i Upsala, då dylik byggnadsmateriel dels torgföres, dels kan för synnerligt billigt pris erhållas efter förut träffadt aftal med en

eller annan af den skogsegande allmogen, som på Upsala afsätta sina skogsprodukter. I Upsala äro arbetslönerna i allmänhet lägre än i Gefle, der vanligen arbetstillfällena äro större än i Upsala. Genom de goda och relativt korta jernvägs- och sjö-kommunikationerna emellan Stockholm och Upsala kunna Stockholms verkstäder leverera sina byggnadsföremål, såsom alla sorts smiden, ångpannor, värmeledningar, vatten- och aflöpsrör m. m., till samma pris i Upsala som i Stockholm. Inom Upsala finnes en god snickerifabrik, som lemnar solida och billiga arbeten.

Beträffande åter Gefle är vår erfarenhet den, att i regel alla byggnadsmaterialier der stå afsevärdt högre i pris; så t. ex. kostar teglet, större sort, 35 kr. pr 1,000 st., hvartill kommer transportkostnaden för teglet från hamnen till byggnadsplatsen, hvilket i medeltal kan anslås till kr. 4 à 5 pr 1,000 st., under det att Upsala-tegelbruken leverera teglet färdigt uppslaget på byggnadsplatsen. Kalken, som måste tagas från Oaxen, Gotland eller annan aflägsen plats, blir äfvenledes relativt dyr. Sparrar och bjelkar äro väsentligt dyrare i Gefle än i Upsala, så ock, såsom sagdt är, arbetslönerna. Grundläggnings-, sockel- och stenarbeten i allmänhet äro väsentligt dyrare i Gefle än i Upsala.

Vid jemförandet af de här uppräknade prisförhållanden emellan de båda städerna, tveka vi ej att såsom *vår åsigt, grundad på erfarenhet, uttala det vi anse byggnadskostnaden i Gefle i regel vara 12 à 15 % högre än i Upsala*. Denna åsigt kan ej rubbas af det förhållande, att en för Gefle främmande entreprenör der kan afgifva ett abnormt lågt anbud, hvilket ej får anses såsom regel, då dess afgifvande till äfventyrs är grundadt på andra ekonomiska förhållanden än gällande pris å byggnadsmaterialier.

Stockholm den 28 april 1894.

Axel Kumlien,

hofintendent,

Arkitekt hos kongl. medicinalstyrelsen.

A. Ankarstrand,

byggmästare, Stockholm.

Det synes mig, på grund af hvad jag nu anfört, som, för den händelse meningen är att lägga det ifrågavarande etablissemnet till Gefle, och kammaren i likhet med utskottet vill beräkna ett bidrag från den ort, dit etablissemnet skall förläggas, af 400,000 kronor, det vore nödvändigt och rätt att beräkna en större summa för anläggningskostnaden än kammaren ifrågasatt, och att man borde uppföra för ändamålet 1,015,000 kronor. Jag skall icke här upptaga frågan om exercisfältet, ehuru det för visso icke synes mig vara riktigt att taga den kostnad, som skulle uppstå för anordnande af exercisfält i Upsala, och beräkna denna kostnad vid en förläggning till Gefle, då exercisfältet dock notoriskt kostar mer i Gefle.

Jag öfvergår nu till *dragonregementet i Norrland*. Man har för detta beräknat en kostnad af endast 350,000 kronor, och der-

Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissem-
ent m. m.
(Forts.)

vid antagligen tänkt sig, att etablissemmentet skulle anläggas på samma ställe, der hästjägarna hittills haft sin öfningsplats. Jag skall utgå från att etablissemmentet förläggas dit och visa, att det oaktadt kostnaderna blifva så stora, att man icke med 350,000 kronor kan erhålla en tillfredsställande inqvartering för dragonerna. Det torde icke kunna motsägas af någon i denna kammar, att, då en kostnad af 175,000 kronor uppgafs vid urtima riksdagen, det var med uttrycklig förklaring att fråga var om en *provisorisk* åtgärd, som blott afsåg anordningarna för regementet, intill dess man kunde komma till en fullständig organisation af detsamma. Nu beslöt emellertid Riksdagen genast att organisera Norrlands dragonregemente så, som det föreslagits för kavalleriregementena i Skåne, och deraf blef en följd, att det behöfliga etablissemmentet för dragonregementet från början måste konstrueras på sådant sätt, att det icke om några få år behöfde göras om igen. Hvad som nu finnes kvar af de gamla byggnaderna är verkligen så underhålligt, att det icke lönar sig att kosta på en så betydande tillbyggnad, som vore af nöden, om *hela* kavalleriregementets behof skulle tillgodoses. De byggnader, som för närvarande finnas å kavalleriläget på Frösön och äro användbara, behöfvas dessutom allt för väl för fältjägarregementet, för hvilket man eljest nödgas bygga nytt, sedan det förstörats till två bataljoner. Om jag tänker mig, att kavallerietablissemmentet förläggas på Frösön, komma kostnaderna för sjelfva byggnaderna att uppgå till 360,000 kronor. Sommaretablissemmentet, som finnes, erfordrar en kompletteringskostnad, beräknad till 28,000 kronor, och för anskaffande af vatten åtgå 50,000 kronor, summa 438,000 kronor. Således icke ens här kan ordnandet af regementets förläggning göras för 350,000 kronor. Men å andra sidan vill jag påpeka, att de belopp, som af Kongl. Maj:t ifrågasatts för dragonetablissemmentet, icke äro för höga. Jag skall i det afseendet göra en jemförelse med den kostnadssumma, som är upptagen för skånska dragonerna, som bestå af tio sqvadroner, då detta endast har fem sqvadroner. Om jag efterser summan af kostnaderna för de lokaler, som äro gemensamma för de båda dragonregementena, såsom expeditiionslokal, rid- och exercishus, så uppgår denna till 130,000 kronor. Frändrages detta belopp från den af Kongl. Maj:t för nytt kasernetablissemment åt skånska dragonregementet beräknade kostnaden, 721,300 kr., återstå 591,200 kr. Då Norrlands dragonregemente har endast fem sqvadroner, halfverar jag detta belopp. Jag får sålunda en summa af 295,600 kr. Läger man dertill de 130,000 kronorna samt kostnaderna för sommaretablissemmentet 44,900 kr., så gör det en summa, som slutar med 500,600 kronor, som i anseende till de höga priserna i Norrland bör ökas med 15 % eller 63,000 kr., totalkostnad 560,000 kr. För Norrlands dragoners etablissemment har jag beräknat 500,000 kronor. Sålunda visar det en stor besparing af Kongl. Maj:t att komma

ned till detta belopp. I allt fall är det otänkbart att kunna uppföra ett etablissement för ett så ringa belopp som 350,000 kronor.

Beträffande *Malmö-etablissementet*, vill jag erinra, att 1889 beräknades kostnaderna för detta etablissement till 798,000 kronor. Dåvarande chefen för landtförsvarsdepartementet lyckades att nedbringa detta belopp till 708,000 kronor; och då jag såg, att utskottet hade upptagit samma belopp, 708,000 kronor, tänkte jag, att utskottet fått denna siffra från det af min företrädare beräknade beloppet. Men han har kommit till detta belopp på det sätt, att han strök sjukhus, vakt- och arrestbyggnad, förrådsbyggnad, åskledare samt lemnade planering och stensättning af gårdsplanen och ena ridbanan ofullbordade. Går man på det sättet till väga och skaffar ofullbordade etablissement, då kan man göra hvilka reduktioner som helst. Men jag vill påpeka, att då var det fråga om 240 man och 350 hästar, men nu om 335 man och 380 hästar. När kostnadsberäkningen för sistnämnda styrka första gången uppgjordes, kom man till 810,000 kronor, men så fann man på den utvägen att flytta det gamla Göteborgs-exercishuset af trä och minskade antalet underofficerare, som skulle hafva inqvartering in natura, från 29 till 19; och på det viset kom man till 770,000 kronor. Nu går utskottet så långt, att det vill nedsätta beloppet till 708,000 kronor.

På samma sätt är det med etablissementet i Ystad. Utskottet har med afseende derå nedprutat 59,000 kronor, och detta oaktadt etablissementet efter all sannolikhet kommer att läggas på den mark staden Ystad föreslagit utanför exercisfältet, hvarigenom grundläggningen säkert blir dyrbarare.

Till sist vill jag med afseende å Malmö-etablissementet nämna, att fortifikationsdepartementet låtit kontrollräkna kostnadsberäkningarna och verificera prisuppgifterna genom två framstående malmöbyggmästare. Hvad Ystad-etablissementet angår, äro kostnadsberäkningarna kontrollräknade af stadsarkitekten och stadsingeniören.

Under sådana förhållanden kan jag icke finna annat än att, äfven om de minskningar, som af utskottet ifrågasatts, med afseende å första kategorien — om detta uttryck medgifves — skulle vara möjliga, ehuru de komma att medföra olägenheter, nedsättningarna af andra kategorien, som gå ända till 8 procent, och den tredje, vidkommande andra svea artilleri och Norrlands dragoner, äro af den betänkliga beskaffenhet, att jag tviflar på möjligheten att kunna uppföra etablissementen till så reducerade pris.

Vidare yttrade:

Herr Darin: Den af kammaren vid sammanträdet början beslutade föredragningsordningen föranlät mig att redan nu taga till ordet, ehuru hvad jag har att anföra egentligen icke kommer att hänföra sig till den första punkten, den med a) betecknade, utan till den med q) betecknade punkten i statsutskottets utlåtande,

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissement
m. m.
(Forts.)*

Om upp-
förande af
nya kasern
etablissemant
m. m.
(Forts.)

men det är dock så, att den sistnämnda punkten har nära sammanhang med den första.

I punkten q) hemställer utskottet: »att Riksdagen må vid anmälan af sitt beslut i ämnet anhålla, att Kongl. Maj:t måtte vid förläggandet af hela kronprinsens husarregemente till Malmö fästa det vilkor, att staden i aflösen för densamma åliggande, i statsrådsprotokollet för den 1 februari 1889 omförmälda inqvarteringsbörd, såsom bidrag till nytt kasernetablissemant för regementet erlägger 92,640 kronor.» Herr talman, jag dristar mig att säga, att den hemställan, som utskottet i denna punkt gjort, hvilat på två missuppfattningar. Den ena är af saklig beskaffenhet, den andra af formel eller med andra ord af rättslig beskaffenhet. Såsom medlem af stadsfullmäktige i Malmö alla de tio år, under hvilka förhandlingarna mellan Kongl. Maj:t och Malmö stad pågått angående åstadkommande af nytt kasernetablissemant, har jag varit i tillfälle att följa denna fråga i alla dess skeden, med undantag endast af den del deraf, som inföll under det jag år 1887 bevistade Riksdagen. Jag skall tillåta mig att i korta drag erinra om hufvudmomenten i denna förhandling, men jag skall dervid i hufvudsak inskränka mitt yttrande till de omständigheter, som sammanhånga med den hemställan, som göres i nämnda punkt. Jag hoppas, att jag på detta sätt skall kunna gifva skäl för mitt uttalande, att utskottet misstagit sig och missuppfattat förhållandena först i det hänseendet, att utskottet sagt, att Malmö stad icke velat erlägga lösen för sin inqvarteringsskyldighet. Missuppfattningen är så stor, att jag dristar påstå och hoppas kunna öfvertyga kammaren om att Malmö stad *icke* har velat undandraga sig sin aflösen, utan *två* gånger erjudit denna. Den andra missuppfattningen är af rättslig beskaffenhet, och jag skall äfven gifva skäl för detta mitt påstående. Missuppfattningen i denna del består deri, att utskottet sagt, att Malmö stad kunnat gifva aflösen på annat sätt, än den har gjort och framdeles kan göra det, och därför tillstyrker Kongl. Maj:t att på visst sätt besluta. Jag skall visa, att Malmö stad *icke lagligen* kunnat gifva aflösen på annat sätt än den gjort och följaktligen icke heller någonsin kan lagligen göra det.

I skrifvelse den 20 juni 1884 stälde fortifikationsbefälhafvaren i Skåne på befallning en förfrågan till Malmö stad, i hvilken mån staden vore benägen att samverka med Kongl. Maj:t för åstadkommande af nytt kasernetablissemant för de i Malmö förlagda tre sqvadroner af kronprinsens husarer. Med anledning af denna framställning tillsatte stadsfullmäktige i Malmö en komité, om hvilken herrarne finna taladt i den kongl. propositionen. Denna komité fick i uppdrag att göra en utredning om alla de militära mellanhafvanden, som funnos mellan Kongl. Maj:t och kronan, å ena sidan, samt staden Malmö å den andra sidan. Komiterade verkstälde detta sitt uppdrag och hemställde, att stadsfullmäktige

skulle på det sätt medverka till vinnande af det syfte, som i fortifikationsbefälhafvarens skrifvelse afsågs, att Malmö stad först och främst tillöste sig de nuvarande kasernetablissemmenttomterna och åtskilliga kronan tillhöriga jordlägenheter. Det är väl att märka, att de områden, hvarom här är fråga, icke äro byggnadstomter, hvilket herrarne fiuna genom att kasta en blick på den karta, som är bifogad den kongl. propositionen. Malmö stad kan icke till byggnadstomter använda mera än det område, der etablissemmentet står. Ridhuset ligger midt på ett torg, som tillhör Malmö, men ehuru grunden är stadens, så är dock staden villig att inlösa byggnaden, som är alldeles oanvändbar. Likaså äro de öfriga byggnaderna på kasernområdet, såsom statsrevisorerna flera gånger påpekat, alldeles oanvändbara. Det finnes sålunda intet annat område än det, på hvilket kasernen står, som kan betecknas såsom tomt, ty sjukhusområdet tillhör visserligen staten, men platsen måste planeras. Alla andra områden, såsom fotexercisfältet och många delar af det gamla fästningsområdet, äro af den beskaffenhet, att de icke kunna till tomter användas. Såsom jemväl framgår af handlingarna, äro de till en stor del sankt marker, hvilka staden afsett att begagna till reglering af de gamla fästningsgrafvarne och kanalerna eller för planteringar.

Vidare erinrade komiterade derom, att utöfver inlösen af dessa områden, som Malmö stad kunde på ett eller annat sätt använda, staden är skyldig till Kongl. Maj:t och kronan utgifva afgälder för åtskilliga områden, som äro utlagda till stadens torg, gator och kajplatser, öfver hvilka områden Kongl. Maj:t och kronan för länge sedan afstått dispositionsrätten. Dessa afgälder hade komiterade kapitaliserat och föreslagit, att de på sådant sätt skulle aflösas. Vid den uppskattning, som härefter skedde, tillgick så, att fortifikationsbefälhafvaren utsåg tre personer, deribland förste landtmätaren i länet, och stadsfullmäktige utsågo för sin del också tre personer att verkställa sådan. Dessa båda uppskattningar stämde öfverens i allt utom i fråga om värdet af sjelfva kasern-tomten, den enda, som kunde användas till byggnadstomt. Statens värderingsmän utgingo från ett pris af 3 kronor qvadratfoten, medan stadens icke gingo längre än till 2 kronor qvadratfoten, detta med hänsyn till områdets belägenhet, ity att den del af staden, der kasernen är belägen, sedan 40 år tillbaka, eller ända sedan södra stambanan inkom till Malmö, i kommersielt hänseende förlorat all betydelse, så att all byggnadsverksamhet der upphört.

Frågan kom ifrån komiterade till stadsfullmäktige i november 1884. Här bör jag fästa uppmärksamheten på ännu en sak, som komitén erinrat om, nemligen stadens skyldighet att utgöra in-
quartering eller lemna ersättning för sådan in-quartering. Härom upplyste komitén, att enligt kongl. förordningen den 22 februari 1841 åligger det alla stadskommuner att, så snart Kongl. Maj:t dit förlägger en garnison, och kronan icke disponerar tillräck-

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemment
m. m.
(Forts.)*

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemant
m. m.
(Forts.)*

liga lokaler att inhysa denna garnison, prestera inqvartering in natura eller utgifva ersättning därför. Malmö hade 1884 och har ännu en garnison på tre sqvadroner, men kronans kaserner hafva icke utrymme för dem alla, och därför har Malmö fått utgifva en inqvarteringsersättning, som uppgår till 4,632 kronor. Det är nemligen icke hela ersättningen, som staden skall utgifva, utan ungefär en tredjedel deraf gäldas af kronan, så att i Malmö stads budget hela kostnaden är uppförd på utgiftssidan, medan på inkomstsidan upptages ungefär en tredjedel deraf, och på det sättet får Malmö stad två tredjedelar att betala. Här hafva vi de 4,632 kronor, som ådragit sig statsutskottets uppmärksamhet och som gifvit anledningen till hela missuppfattningen.

Nu har jag emellertid sagt, huru det förhåller sig med denna inqvarteringsskyldighet, och visat, att den inträder först, då kronan icke disponerar öfver tillräckligt kasernutrymme för en befintlig garnison. När kronan har tre sqvadroner förlagda i Malmö, så blir det brist i kasernutrymmet, och staden får vidkännas den utgift, som den nu har, men om Kongl. Maj:t, såsom det 1884 var fråga om, borttager en af dessa sqvadroner, så minskas stadens skyldighet med en tredjedel. Hade Kongl. Maj:t beslutat, såsom väl kan komma att inträffa, och såsom jag antager att utskottet tänkt sig saken, att borttaga hela garnisonen från Malmö, emedan den är öfverflödig eller icke längre fyller något statsändamål, hvad blefve då följden? Jo, att Malmö stads inqvarterings-skyldighet vore förbi. Skulle åter Kongl. Maj:t besluta att till Malmö förlägga fem sqvadroner, så komme skyldigheten att ökas med två femtedelar. Häraf torde framgå, att Malmö icke kunde lagligen och rättsligen erbjuda något i aflösen för inqvarterings-skyldigheten på det sätt, som utskottet ifrågasatt. Huru skall då Malmö komma ifrån sin inqvarteringsskyldighet? Jo, på det sätt, som 1841 års förordning gifver vid handen, nemligen genom med-verkan till att det i Malmö blir en kasern, som rymmer hela garnisonen. Om det sker, så har staten vunnit sitt ändamål att få kronprinsens husarregemente inhyst, och Malmö är ovilkorligen befriadt från hvarje inqvarteringsskyldighet, till dess Kongl. Maj:t besluter att i Malmö förlägga en ökad garnison, ty då inträder denna skyldighet å nyo.

På grund af hvad jag nu yttrat, finner man, att statsutskottet har illa uttryckt saken, då det säger, att Malmö icke velat utgifva någon ersättning. Malmö stad har för visso velat, och den har gjort det 1884, såsom jag visat, och jag vidhåller, att den gjort det ännu en gång. Den har icke utgifvit något särskildt belopp och kommer aldrig att göra det, ty detta är en komplett omöj-lighet och skulle innebära, att man genom att erlägga detta be-lopp till kronan skulle befria Malmö från all sådan inqvarterings-skyldighet. Men Malmö stad kan befria sig från den inqvar-teringsskyldighet, som den för närvaraude har, genom att bereda

utrymme för den nuvarande garnisonen, och den kan vidare befria sig från den skyldighet, som uppkomme för staden, om alla fem sqvadronerna förlades dit, genom att bidraga till att uppföra kaserner, som inrymma dem alla. Detta har Malmö velat, och detta har Malmö gjort.

På grund af de förhållanden, jag nu anfört, beslöto stadsfullmäktige i november 1884 att erbjuda Kongl. Maj:t och kronan att på det sättet samverka för åstadkommande af ett kasernetablissemment för kronprinsens husarer, omfattande tre sqvadroner — ty vid den tiden var det blott fråga om tre sqvadroner — att staden skulle till staten utgifva först och främst 354,000 kronor, som motsvarade full valuta enligt stadens uppskattning för de fastigheter, som staden skulle komma i besittning af, och jemväl full kapitalisering af allt det, som staden hade att till kronan utgöra. Emellertid stannade man icke vid dessa 354,000 kronor, utan staden var villig att afrunda denna summa till 400,000 kronor, och detta fast uppskattningen redan var gjord med afseende derpå, att vi skulle komma ifrån vår inqvarteringsskyldighet, och fast summan vida öfversteg det värde, som annars bort utgifvas, och det värde, som någon annan än Malmö stad skulle kunnat utgifva. Vi ville vidare till det nya etablissemmentet utdraga en väg, för hvilken kostnaderna beräknades till 50,000 kronor, nemligen 30,000 kronor för sjelfva vägarbetet och approximativt 20,000 kronor för marken, hvilken till en stor del måste förvärfvas genom en dyrbar expropriation eller inköp. Vi ville vidare mot ett pris af 2,000 kronor per tunnland medverka till utvidgning af det område, på hvilken kasernen skulle byggas.

Här hafva vi den rätta basis för sakens bedömande. Om utskottet fäst uppmärksamheten på detta, skulle det utan tvifvel kommit till en annan åsigt om frågans innebörd.

Det som jag nu omtalat skedde 1884, och det uttalande af chefen för fortifikationen, som återfinnes på sid. 74 i den kongl. propositionen, och på hvilket utskottet grundat hela sin framställning, är afgifvet den 30 mars 1885 — jag ber kammaren lägga märke till detta datum den 30 mars 1885 — och afser således just stadsfullmäktiges beslut i november 1884. Detta är en omständighet, som utskottet icke på något sätt tagit hänsyn till. Stadens anbud afgick; men innan detta anbud pröfvades af Kongl. Maj:t, uppstod från militäriskt håll en ny fråga, nemligen frågan om att i Malmö förlägga icke 3 sqvadroner utan alla 5. Det inkom därför till stadsfullmäktige i Malmö en ny framställning. Man tillfrågades, huruvida man ville medverka till det ändamålet att vinna kaserner åt hela kronprinsens husarregemente. Det var icke tal om att staden brustit något i sitt förra erbjudande, utan det var endast tal om att Malmö skulle få 5 sqvadroner, i stället för 3. Stadsfullmäktige besvarade 1886 denna nya framställning på det sättet, att de förklarade, att staden 1884 på

Om uppförande af nya kasern-etablissemment m. m.

(Forts.)

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissem-
ent
m. m.
(Forts.)*

så frikostigt sätt genom det anbud, som då gjordes, uppskattat de förmåner, som skulle vinnas, att staden icke för erhållandet af de 2 nya sqvadronerna till sitt förra anbud kunde lägga något annat än att kostnadsfritt upplåta det område af stadens mark, som behöfde tilläggas kasernetablissemmentstomten, omkring 3 à 4 tunnland. Emellertid uppstod under tiden och utvecklades frågan om rytteriets organisation, och man beträdde nu dessutom den märkliga väg, som man så flitigt vandrat allt sedan. Beträdandet skedde just nu 1886, då man satte sig i förbindelse med Helsingborgs stad och frågade, hvad denna stad ville bjuda, i fall dit förflyttades 2 sqvadroner från Malmö, så att Helsingborg finge 5 sqvadroner. Hur stod då saken i Helsingborg? Jo, i Helsingborg hade kronan ensam bekostat kasernetablissemmentet för 3 sqvadroner. Medel hade visserligen blifvit anvisade till kasern blott för en sqvadron, men staten hade byggt för 3 sqvadroner med tillhjälp af andra medel, än dem Riksdagen anvisat. Sålunda hade Helsingborg utan någon som helst uppföring från stadens sida kommit i besittning af ett kasernetablissemment, som inrymde 3 sqvadroner. Detta var visserligen en stor fördel; men märkligare var, att Helsingborgs stad dessutom, såsom dåvarande statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet upplyste kammaren om den 4 maj 1889, fick en ren present utöfver denna förmån, derigenom att staden blef befriad från sin inqvarteringsskyldighet. Ty i och med detsamma som kronan byggde kasernetablissemmentet för hela garnisonen i Helsingborg, blef staden fri från hela inqvarteringsbördan. När nu Helsingborg gjorde ett anbud af 100,000 kronor för att få ofvannämnda 2:ne sqvadroner, efter det staden fått 3 sqvadroner utan någon kostnad alls och derjemte en ytterligare gåfva genom befrielse från inqvarteringsskyldigheten, så sade Malmö stad: är det på det viset, så vilja vi, trots vi få köpa de förmåner, som Helsingborg fått gratis, dock till vårt förut gjorda anbud lägga ytterligare 100,000 kronor. Herrarne torde inse den ofantligt stora skilnaden mellan Malmö stads anbud och Helsingborgs stads. Då funno också vederbörande sig tillfredsställda. Malmö stad hade uppfyllt allan rättfärdighet eller — för att ej använda det uttrycket — alla anspråk; och Malmö stadsfullmäktige voro sedan förskonade från att höra talas om den saken.

1889 var Kongl. Maj:t färdig att för Riksdagen framlägga frågan om kasernetablissemmentet i Malmö och frågan om stadens öfvertagande af berörda fastigheter. Stadens anbud omfattade då allt hvad anbudet af 1884 omfattade plus hvad som var tillagdt 1886 plus det ytterligare tillägget i mars 1887 af 100,000 kronor. Med afseende på den dåvarande ställningen kunde statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet i denna kammare under debatten den 4 maj 1889 försäkra kammaren, att från militärmyndigheternas sida denna sak bedrifvits på ganska

affärsmässigt sätt. Så löd herr statsrådets uttalande, och jag är också i tillfälle att vitsorda, att det uttalandet var välgrundadt. Malmö stads anbud af 1887 i skrifvelse af den 7 mars sagda är till Kongl. Maj:t innehåller bland annat, att de vid 3 olika tillfällen gjorda anbuden afsåge, att staden skulle komma i besittning af de ofvannämnda fastigheterna och befrias från alla afgälder samt, såsom det heter: »från alla de i protokollsutdrag af den 29 oktober och den 28 november 1884 omförmälda till kongl. arméförvaltningen eller fortifikationsdepartementets besparingskassa utgående afgifter äfvensom från skyldigheten att tillhandahålla plats för garnisonens skjutöfningar». Således sades i denna skrifvelse af den 7 mars 1887, att anbudet afsåge en aflösen af alla utgifter, som Malmö stad hade för militäriskt ändamål. Huru förhöll sig nu till denna fråga 1889 års Riksdags statsutskott, hvilket inrymde åtskilliga af de ledamöter, som sitta der än i dag? Jo, statsutskottet hade då icke ett ord att erinra med afseende på Malmö stads anbud; och man torde väl då vara berättigad att sluta till, att statsutskottet fann anbudet i alla delar tillfredsställande eller rättare, som det heter från Kongl. Maj:t:s sida, särdeles fördelaktigt. Då fans det likväl ett annat skäl för statsutskottet att afstyrka bifall till Kongl. Maj:t:s framställning, nemligen det, efter mitt förmenande, välgrundade skälet, att Riksdagen samma år afslog Kongl. Maj:t:s framställning om rytteriets organisation. Derefter borde naturligtvis också frågan om uppgörelsen med Malmö stad anstå, och det fick den också. Men — jag upprepar det — statsutskottet vid 1889 års riksdag hade icke haft något att erinra med afseende på Malmö stads erbjudande. Malmö stad hade också vid den tiden förklarat, att det gjorda anbudet icke skulle ega giltighet längre än till utgången af år 1889, hvilket gaf Kongl. Maj:t anledning att på Riksdagen utöfva ett visst tryck, för att icke Malmö stad skulle kunna komma ifrån det anbud, den gjort, och dertill tror jag funnos goda skäl. Men, som sagdt, Malmö blef genom Riksdagens afslag befriadt från att stå vid sitt gjorda anbud.

Under förlidet år inkom åter en skrifvelse från militärmyndigheterna med förfrågan, om Malmö stad vore benägen att återupptaga sitt anbud från 1887. Stadsfullmäktige förklarade då, att, enär sådant anbud upprepade gånger blifvit gjordt, ville staden ej återkalla det. Sådan var ställningen, ty man hade lärt sig allt mer och mer inse, huru Kongl. Maj:t bedrivit sin sak i hög grad affärsmässigt, för att tala med herr statsrådet och chefen för landtförvarsdepartementet år 1889. Det fans icke längre någon hänförelse hos Malmö stadsfullmäktige i det hänseendet. Sålunda föreligger anbudet ännu en gång.

Jag skall nu sammanfatta hvad jag sagt. Jag tror mig på ett fullt öfvertygande sätt hafva visat, hvilken betydelse inqvarteringsskyldigheten för en stad har, att denna skyldighet icke är

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)*

Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissem-
ent m. m.
(Forts.)

något fixeradtt besvär, som kan till ett visst kapital uppskattas, utan att den tvärtom är en börda, som vexlar allt efter Kongl. Maj:ts behag med afseende på garnisonernas förläggande till olika ställen. Det är därför omöjligt för Malmö stad att erbjuda någon aflösen på det sätt, som utskottet föreslagit. Staden har år 1884 erbjudit sig att på det sätt, som var möjligt, medverka till anskaffande af kasernetablissemmentet för 3 sqvadroner, och detta anbud har staden år 1887 ökat med 100,000 kronor, då det gälde att bygga för 5 sqvadroner. Häraf torde framgå, att Malmö stad 2 gånger erbjudit sig utgifva den erforderliga aflösen. Emellertid har statsutskottet på ett ganska anmärkningsvärdt sätt hänfört sig till sid. 74 i Kongl. Maj:ts proposition, der det bland annat heter, att »det borde erinras» — det är chefen för fortifikationen som talar — »att staden icke velat erbjuda något i aflösen för den inqvarteringsbörda, som åläge staden i följd af bristande kasernutrymme». Statsutskottet har icke bemärkt, att chefen för fortifikationen säger, att skyldigheten åligger staden *i följd af bristande kasernutrymme*. Men Malmö stad har ju erbjudit sig att på det sätt erlägga aflösen, att den skaffar kasernutrymme för hela styrkan. Det föreligger således en alldeles påtaglig miss-tolkning af hvad chefen för fortifikationen yttrat. Att en sådan misstolkning föreligger, kunna herrarne öfvertyga sig, derest herrarne behagade läsa på sid. 78 i den kongl. propositionen. Det är märkvärdigt, att statsutskottet citerar sid. 74, som afser förhållandena 1884 och icke sid. 78 och 81, som afse förhållan-dena 1887 och 1889, hvilka äro desamma. På sid. 78 anföres ur statsrådsprotokollet: »Slutligen beder jag få nämna, att så väl arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet som chefen för kronprinsens husarregemente och generalbefälhafvaren i 1:sta militärdistriktet afgifvit yttrande i fråga om antagligheten af det utaf Malmö stad gjorda anbud, och att samtliga dessa myn-digheter hemställt om detsammas antagande.» På sid 81. åter-kommer samma sak i en ännu bestämdare form, då det heter: »Äfven i fråga om antagligheten af Malmö stads köpeanbud har jag inga erinringar att göra. Sedan staden numera höjt det-samma till 500,000 kronor eller, med afdrag för de 6,000 kronor, som belöpa på de för fängvårdsstyrelsens behof afsedda delarne af platsen mellan citadellgrafvarne, till 494,000 kronor, torde chefens för fortifikationen erinran, att staden ej beräknat någon ersättning för den lättnad i dess inqvarteringsbörda, som blifver en följd af ett nytt kasernetablissemments uppförande, hafva för-lorat sin giltighet.» Om dessa omständigheter har statsutskottet ej erinrat, men väl om det origtigt tolkade yttrande af chefen för fortifikationen, som afgafs den 30 mars 1885 och som afsåg an-budet 1884.

Jag tror mig nu på ett fullt tillfredsställande sätt hafva be-visat, att här föreligger en missuppfattning från statsutskottets

sida. Ty, såsom jag vågat säga i början af mitt anförande, Malmö stad har icke vågrat aflösen af den inqvarteringsbörda, som åligger staden i följd af bristande kasernutrymme, utan tvärtom har den erbjudit sådan år 1884 och 1887 ytterligare höjt sitt anbud, så att den velat gifva den enda aflösen författningen medgifver, nemligen genom att skaffa en kasern.

Till hvad jag nu haft äran yttra ber jag endast att få tillägga hvad herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet yttrar på sid. 11 i förevarande kongl. proposition, då han säger: att, »efter chefens för fortifikationen uppfattning, ingen utsigt förefinnes, att lägenheterna utan stadens mellankomst skola kunna realiseras på så förmånligt sätt som det nu ifrågasatta.» Jag tror, att kammaren nu har tillräckligt material för att i alla afseenden kunna bedöma innebörden af hvad statsutskottet anført. Hvad jag haft äran anføra, tror jag äfven berättigar mig till det yrkandet, att kammaren, med afslag å det af statsutskottet i föreliggande betänkande i punkten q) uppställda vilkor för förläggande af hela kronprinsens husaregemente till Malmö, måtte bifalla den kongl. propositionen i denna del.

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)*

Herr Bromée: Herr talman, mine herrar! För bedömandet af lämpligaste förläggningssorten för den del af Norrlands försvar, som numera kallas Norrlands dragonregemente, är det af vikt, att man tager hänsyn till tvenne särskilda synpunkter, nemligen å ena sidan den strategiska synpunkten och å den andra sidan den ekonomiska synpunkten. Att bedöma denna sak från strategisk synpunkt, dertill anser jag mig icke kompetent, utan ber att i det afseendet få hänvisa till de yttranden, som afgifvits af de sakkunniga myndigheter, som derom uttalat sig. Jag erinrar då först om de uttalanden, som gjorts af de komitéer, hvilka utarbetat de härordningsförslag, som förelegat till Riksdagens behandling de närmast föregående riksdagarne före 1892 års urtima riksdag, och om de, som gjorts af de myndigheter, som öfver dessa förslag blifvit bördade. Alla ha enstämmigt haft den åsigten, att kavalleriet i Norrland borde förläggas inne i landet, emedan det der vore bäst undgängömdt för fiendens hand, och bäst tillgängligt, då det vid behof behöfde inställa sig på krigsskådeplatsen. Det var också från dessa allmänt uttalade synpunkter, som nuvarande krigsministern utgick, då han tillstyrkte Kongl. Maj:t att framlägga det härordningsförslag, som framlades till urtima riksdagen. Det var från denna grund han utgick, då han förordade, att Jemtlands hästjägarecorps borde förstärkas med tre nya eskvadroner och förläggas i Jemtland. Han ansåg denna förläggningsplats vara den billigaste, sedan jernvägen tillkommit, då man lätt kunde inställa sig vid krigsskådeplatsen, på hvilket håll den än framträdde i Norrland. Det var också *den* strategiska synpunkten, som särskildt framhölls, då det var fråga om

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)*

att få Norrlands artilleri förlagdt till Ostersund. Alla fackmän uttalade då, att Norrlands artilleri borde förläggas till Jemtland, emedan, då der förut funnes både infanteri och kavalleri, samöfning mellan de olika vapnen kunde anställas. Jag tror också, att Riksdagen insåg, att saken, sedd från denna sida, var vigtig, då Riksdagen beslöt att med stora uppoffringar förlägga Norrlands artilleri i Östersund. Då jag sålunda stöder mig på uttalanden af en mängd auktoriteter, torde det icke vara förmätet, då jag säger, att jag icke kan förstå de skäl, som för Kongl. Maj:t varit bestämmande, då Kongl. Maj:t på så kort tid, som förflutit sedan urtima riksdagen 1892, förändrat åsigt, i det Kongl. Maj:t nu anser, att ett så dyrbart etablissemang som det, som är begärdt för Norrlands dragonregemente, bör förläggas vid en obefäst kust. Jag ber att i detta hänseende få erinra om åtskilliga uttalanden till statsrådsprotokollet, gjorda af vår nuvarande krigsminister vid aflåtandet af den kongl. propositionen till urtima Riksdagen 1892. I afseende på försvarets förläggande inne i landet och i afseende på kostnaderna yttras: »Det fasta försvaret måste förses med de för användandet af dess stridsmedel erforderliga truppformationer», och vidare: »att Jemtlands hästjägarecorps ombildas till regemente under benämning Jemtlands dragonregemente och för sådant ändamål corpsen ökas med tre nya värfvade squadroner, organiserade på samma sätt som de omorganiserade skånska husar- och dragonregementena;» — — — »Med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer jag underdånigst, att Eders Kongl. Maj:t täcktes anbefalla tillförordnade chefen för generalstaben att, med iakttagande af de hufvudgrunder för landtförsvarets förstärkande, som innehållas uti det af Eders Kongl. Maj:t för innevarande års Riksdag framlagda förslag äfvensom uti statsutskottets yttrande deröfver, samt af de ytterligare förbättringar deri, som möjligen kunna åvägabringas utan väsentligt ökade kostnader, låta, i enlighet med ofvan uppställda allmänna synpunkter och af mig ytterligare meddelade närmare föreskrifter, inom generalstaben utarbета och till Eders Kongl. Maj:t inkomma ej mindre med *fullständigt* förslag till landtförsvarets nöjaktiga ordnande, än ock med förslag till *de särskilda* organisationsåtgärder, som under de olika åren af öfvergångstiden från de nu varande till de föreslagna anordningarna lämpligen böra vidtagas.» Norrlands dragonregementes förläggande till Jemtland anser jag vara en sådan särskild organisationsåtgärd, hvarom i statsrådsprotokollet talas. Den har tillstyrkts af krigsministern, och sedan beslutats af urtima Riksdagen. Vidare yttrar krigsministern till samma statsrådsprotokoll: »Förstnämnda förslag», — dermed syftande jemväl på kavalleriet och dess förläggningsort — »kan i korthet sägas hafva i praktiken utfört alla de tankar, som i det sistnämnda voro nedlagda, och sålunda lyckats att, utan väsentlig rubbning i den gamla grunden för vår försvars-

organisation, skapa en, så vidt förhållandena medgifva, *helgjuten och i alla sina detaljer fullt genomförd härordning.*» Statsrådet och chefen för landtförsvaret hemställer vidare bland annat: »att, med godkännande af de nya staterna äfven staten för Jemtlands dragonregemente måtte godkännas.» Man kunde väl icke tro, då i den kongl. propositionen till urtima Riksdagen framhölls, att Jemtlands dåvarande kavalleri, som bestod af endast två sqvadroner och som vore otillräckligt till Norrlands försvar och därför behöfde tillökas med tre nya värfvade sqvadroner att äfven förläggas i Jemtland, man kunde väl, säger jag, icke tro annat, än att, då Riksdagen beslöt denna tillökning, regementet skulle få stanna qvar inom Jemtland. Men nu har Kongl. Maj:t i den proposition, som till innevarande Riksdag aflåtits angående uppförande af nya kasernetablisement, begärt anslag för byggande af ett nytt kasernetablisement i Umeå för Norrlands dragonregementes behof. Såsom skäl för denna förflyttning af dragonregementet till Umeå anföres, bland annat, att genom den vakanssättning af de förutvarande sqvadronerna i Jemtland, som vid urtima riksdagen beslöts, regementet komme att utvidgas, och att, för att göra Frösö-etablisementet användbart för regementet i dess nya skick, det ur ekonomisk synpunkt sedt icke vore lämpligt att derpå nedlägga så stora kostnader, som därför erfordrades. Jag ber att häremot få anföra, att vid urtima riksdagen ansågs, att vakanssättningen skulle öka regementets rekrytering, efter krigsministerns beräkningar med 15 man och efter särskilda utskottets beräkningar med 9 man. Jag hemställer till kammaren, huruvida en så liten tillökning i rekrytkontingenten bör anses tillräcklig för de skäl statsrådet och chefen för landtförsvaret anfört för regementets flyttning och för att söka upphäfva urtima Riksdagens beslut om att ifrågavarande dragonregemente skulle förflyttas från Jemtland, då regementet i alla fall skall bestå af 5 sqvadroner.

Ser jag på de kostnader, som skola uppkomma genom regementets förflyttning till kusten, så torde dessa utan tvifvel blifva högst betydliga. Kongl. Maj:t har visserligen begärt blott en half million kronor för byggande af kasernetablisementet i Umeå, och jag är öfvertygad, att detta icke är någon öfverdrifven summa.

Tvärtom tror jag, och äfven de uppgifter jag fått tyda derpå, att den är otillräcklig.

Jag är så mycket mer förvissad, att den nämnda summan är otillräcklig, som jag i den kongl. propositionen och i de beräkningar, som äro framlagda rörande flyttningen, ej funnit något upptaget för depôtstallar. Det är gifvet, att, då urtima Riksdagen beslöt, att 160 hästar skulle stå på depôt, det äfven fordras depôtstallar; och man har nyligen hört af herr statsrådet och chefen för landtförvarsdepartementet, att det var inga små kostnader, som kräfdes för byggandet af dessa stallar. Han anförde kost-

Om uppförande af nya kasernetablisement m. m.
(Forts.)

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.*
(Forts.)

naden för en depôt af 60 à 70 hästar, och denna var ganska betydande. Och för stallar åt 160 hästar, som i Umeå skola byggas, bli utgifterna nog ganska stora. Och hvarför hafva dessa stallar icke medtagits i beräkningen af kostnaderna? Var man rädd för att de då skulle hafva visat sig mera afskräckande?

Det torde äfven tillåtas mig att något närmare beröra det beslut, som härvidlag fattades vid 1892 års urtima riksdag. Det särskilda utskottet säger med anledning af min motion om vakanssättning af det indelta kavalleriet i Jemtland: »Hvad åter den af herr J. Bromée väckt motionen vidkommer, eller att den af Kongl. Maj:t föreslagna kavallerivakanssättning måtte utsträckas till det indelta rothållet vid kavalleriet i Jemtland, har utskottet ansett, att densamma vore särdeles beaktansvärd. Den organisativa oegentlighet, som skulle uppkomma i fråga om kavalleriet i Jemtland, derest det nya förslaget oförändradt antoges, skulle nemligen derigenom bortfalla. Sedan utskottet inhemtat, att rekryt-kontingenter, i händelse regementets alla fem sqvadroner sattes på värfvad fot, endast skulle stiga med omkring 9 man årligen, har utskottet jemväl funnit denna utsträckning af kavalleriets vakanssättning utan fara kunna vedervägas.» Utskottet anför vidare: »Med anledning af hvad sålunda anförts, kommer utskottet, som låtit uppgöra ny stat för *Jemtlands kavalleriregemente*, att här nedan, med yrkande om afslag å herr Johanssons och med anledning af herr Bromées motion, föreslå Riksdagen, att kavalleriets vakanssättning måtte utsträckas jemväl till Jemtlands hästjägarecorps samt, i händelse ett sådant beslut kommer till stånd, *godkänna* den organisation af Jemtlands kavalleriregemente, som Bil. XXIV utvisar.

Med anledning deraf beslöt utskottet att föreslå vakanssättning af Jemtlands kavallerisqvadroner och bifall till min motion. Det är denna vakanssättning, som, efter hvad det vill synas, föranlett krigsministern att nu taga upp frågan om flyttning af kavalleriet. Och, som jag sade, åberopades dervid såsom skäl, att etablissemang på Frösön just genom denna vakanssättning skulle blifva alldeles för litet.

Jag skall gent emot de skäl, som nu anföras i den kongl. propositionen och som jag äfven förut hört anföras, nemligen att terrängen på Frösön skulle vara för inskränkt för kavalleri-öfningar, be att få meddela, att Frösön är nära $1\frac{1}{2}$ mil i längd och att dess bredd varierar mellan $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{4}$ mil; samt vidare att en präktig landsväg går från Östersund och längsefter ön genom sjelfva lägret till Rödösundet — utom de vägar, som gå från kyrkan till Vallsundet och från lägret till Kungsgården samt de öfriga vägarne, som leda till de olika byarne. Dessutom är det, såsom alla känna, som sett platsen — men det är olyckligtvis få af denna kammars ledamöter — lätt att i och för öfningarna komma öfver från Frösön till Östersund. Det leder en bro

öfver dit, och flera mil jemna och breda vägar leda derifrån åt olika håll. Dessutom finnas jernvägsförbindelser, som vesterut leda åt Norge, norrut till Norrlands nordligare belägna delar, österut till Sundsvall och söderut hit.

Af det anförda torde tydligt framgå, att förläggningen till Frösön af kavalleriregementet ej skulle vara förenadt med några oägenheter, vare sig med hänsyn till öfningarna i fredstid eller med hänsyn till mobiliseringen.

Det har vidare anförts i statsrådsprotokollet och de andra handlingarna, som äro bilagda den kongl. propositionen, att det i Jemtland skulle finnas för liten tillgång på hästar och på födande varor för att dit förlägga dragonregementet. Gent emot detta påstående skall jag be att ur den senast utkomna statistiken få meddela några siffror. Jag vill då börja med frågan om tillgången på hästar och söka bemöta det påståndet i den kongl. propositionen, att det vid mobiliseringen skulle behövas 1,200 hästar till de der förlagda artilleri- och infanteriregementena, samt att det ej skulle finnas större antal hästar i Jemtland än som behöfdes för nämnda ändamål. Enligt 1892 års statistik finnes deremot i Jemtland 14,741 hästar mot 13,847 stycken i Vesterbotten, hvadan det i det förra landskapet finnes 894 hästar mer än i det senare. — Hvad åter beträffar tillgången på födande varor, så vill jag meddela, att efter 1891 års statistik skördades i Jemtland 30,102 hektoliter hafre och 29,834 hl. i Vesterbotten. Samma års statistik visar af råg ett skörderesultat i Jemtland af 10,038 hl. och i Vesterbotten af 5,984.

Af dessa siffror torde framgå, att uppgifterna rörande tillgången på så väl hästar som födande varor i Jemtland ingalunda äro rigtiga. Hvad beträffar de af mig nu meddelade siffrorna, har jag deremot all anledning att hoppas, att de äro exakta, såsom varande hemtade ur vår officiella statistik.

På tal om hästar, ber jag vidare att få meddela, att på sjelfva Frösön, i lägreets omedelbara närhet, finnas 285 hästar, samt i den bredvid liggande staden 152 stycken, hvilket till sammans utgör en summa af 437 stycken, och detta, som jag nämnde, i omedelbar närhet till lägret.

Hvad frågan om hästarne ytterligare vidkommer, så torde det vara känt, att från Jemtland exporteras ett icke så obetydligt antal hästar. Denna stora export torde bero derpå, att den hästafvel, som i denna provins hittills förekommit, varit större, än behovet af hästar för de två skadronerna varit. Följden har varit den, att utförseln årligen uppgått till 5- å 600 djur. Blir nu dragonregementet förlagdt till Jemtland och behovet af hästar derigenom större, kommer exporten att minskas, men då blir äfven kavalleri- och dragonregementenas behof af remonter lätt att fylla.

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)*

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.*

(Forts.)

Det har vidare anmärkts, att det skulle bli så dyrbart att förlägga dragonregementet på Frösön, därför att der skulle råda vattenbrist. Det förundrar mig verkligen att höra, att herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet ännu icke fått kännedom om, att denna vinter gräfningar anstälts på sjelfva dragonlägret. Två brunnar ha redan blifvit borrhade, och båda gifva tillräckligt med vatten. Och dessutom finnas i sjelfva utkanten af lägerplatsen två à tre källor, som gifva vatten året om. Att ett sådant förhållande kan vara okänt för herr statsrådet, förefaller mig verkligen egendomligt; och ännu egendomligare förefaller det mig, att det användes såsom skäl för att dragonregementet icke kan förläggas på Frösön.

Såsom vi veta, har Kongl. Maj:t framlagt proposition om afsöndring af jord från förra chefsbostället, Kungsgården, i och för utvidgning af Frösö läger. Denna framställning har redan af Riksdagen blifvit afslagen på den grund, att det ej i propositionen var utredt, huru det skulle förfaras med de å bostället befintliga husen samt med de till ett antal af 18 à 20 uppgående torparne. Men det lider ej något tvifvel, att ej Riksdagen skall godkänna denna af Kongl. Maj:t begärda afsöndring i och för utvidgning af lägerområdet, då nödig utredning af de nämnda förhållandena lemnats Riksdagen. Blir regementet qvarliggande på Frösön, är, enligt min åsigt, denna afsöndring högst nödvändig. I annat fall torde en afsöndring af en så betydlig areal, som här är i fråga, ej vara af behofvet påkallad. Det fins nemligen andra, staten tillhöriga, f. d. boställen, som ligga intill lägret och från hvilka, i fall en utvidgning af lägret skulle ifrågakomma, det vore lämpligare att göra en afsöndring.

Hvad beträffar den omtalade trånga rayonen, skall jag be att få för kammaren tillkännagifva, att det beslutats af landstinget, att i stället för den bro, som redan finnes, men som är gammal, i sommar bygga en ny bro af jern för en kostnad af omkring 150,000 kronor från Östersund till Frösön. Det är nemligen bestämdt att bygga bron af jern, och denna dyrbara byggnad är i viss mån föranledd af urtima Riksdagens beslut, enligt hvilket man tog för gifvet, att dragonregementet skulle förläggas på Frösön. Och påtagligt är, att en så kostsam brobyggnad ej skulle blifvit ifrågasatt, om man ej ansett, att den behöfdes för dragonregementets marscher från och till fastlandet.

Detta om denna brobyggnad. För att få ännu bättre och tillräckligare utrymme för öfningarna, är det ifrågasatt att bygga en bro öfver Rödösundet, således från Frösön till Rödön, der terrängen äfven är jemn och vacker och der det finnes vägar åt alla håll. För att visa detta vill jag meddela utdrag ur tvenne bref från två personer, som nog för kammaren äro väl kända. Den ene är f. d. riksdagsmannen och nuvarande direktören för riksbankskontoret i Östersund, Ol. Larsson i Häste, som skriver

om denna brobyggnad: »Innan din afresa till Riksdagen språkade vi något om de förestående stora brobyggnaderna till Frösön öfver Östersundet och Rödösundet. Sedan stadsfullmäktiges och landstingets utsedda ombud numera arbeta under god sänja och endragt, lärer väl förstnämnda byggnadsföretaget snart kunna påbörjas, och vill jag nu såsom en glädjande nyhet meddela, att utsigterna för att få bron öfver Rödösundet nu äro vida bättre och större än när vi sist träffades. Jag träffade nemligen i fredags en af de mera bemärkta i Rödön, som var mycket ifrig för saken och nämnde eller uppgaf, att det var i görningen, att inom Rödö socken skulle medels teckning af frivilliga bidrag åstadkomma icke så litet. Det var nemligen meningen, att inom socknen skulle tillskjutas 600 kronor per mantal, hvilket gör cirka 19,200 kr. Motion kommer äfven, efter hvad det sades, att väckas vid eller till landstinget för bidrag af en tredjedel af kostnaden för blifvande eller tilltänkta bron. Så ligger nu frågan, och länge dröjer det inte förr än vi få en länge önskad och välbehöflig samfärdsel emellan vestra Jemtland och lägerplatsen samt staden i ordning.» — Den *andre* är äfven en af kammaren känd och aktad person, nemligen f. d. talmannen Nils Larsson i Tullus, som rörande denna fråga skriver: »Skulle Rödösundet eller bristen af bro deröfver af någon förebäres såsom skäl emot valet af Frösön för Norrlands dragonerna, så upplys dem om, att ritning och kostnadsförslag för brobyggnaden äro färdiga, och att det blott är en tidsfråga, när det länge påtänkta brobyggnadsföretaget sättes i verket, hvilket säkerligen skulle påskyndas af ett beslut om dragonregementets förläggande till Frösön, helst sedan numera, genom nya väglagen, väg- och brohållningsskyldigheten blifvit på ett nöjaktigt sätt reglerad, så att äfven andra än hemmansegare deltaga i kostnaderna, hvarigenom dessa kunna bäras lättare och icke såsom förr, afskräcka från större brobyggnadsföretag.» Det är egendomligt, sade jag, att förhållandena hafva så förändrats sedan urtima Riksdagen. Då ställes, såsom herrarne veta, i utsigt, att etablissemnet skulle byggas på Frösön, och att kostnaderna derför skulle uppgå till högst 175,000 kronor. Nu har herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet i sitt anförande till statsrådsprotokollet den 9 sistlidne mars sagt, att de för etablissemnet befintliga byggnaderna på Frösön äro i så dåligt skick, att det knappast kan ifrågakomma att göra några stora uppoffringar på dem. Jag kan icke förstå, att de kunnat blifva i så dåligt skick på ej fullt två år, ty enligt det förslag, som förelades urtima Riksdagen, befunnos de då i ett utmärkt skick.

Jag skall nu be att få påvisa hvilka byggnader som finnas, och torde af den utredning, som jag kommer att lemna, framgå, att byggnaderna icke äro i så dåligt skick som det påståtts.

Det är ett i korthet upprättadt kostnadsförslag öfver erforderlig komplettering af bostäder och förrådslägenheter, för den

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemnt
m. m.
(Forts.)*

Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)

händelse kongl. Norrlands dragonregementes möten fortfarande komma att ega rum å nuvarande lägerplatsen, som jag ber att få meddela kammaren. Det är upprättadt af en framstående officer vid regementet och är af följande lydelse:

a) Om- och tillbyggnad:

Officerskasernen — ominredning	3,900: —	
Manskapsbarack — d:o	665: —	
Förrådsbyggnad — omändring	1,350: —	
Skosmedja — tillbyggnad	700: —	
Ridhus — inredning till stall	700: —	7,315,

b) Nybyggnader:

Barack för 5:te sqvadronen samt för under-officerare, trumpetare m. m.	15,500: —	
Kokhus	4,100: —	
Byggnad för förrådsförvaltare, underofficers-mess, verkstadsrum m. m.	9,500: —	
2 sommarstallar	18,000: —	
Sjukhusbyggnad	14,000: —	
Uthus	600: —	
Vagnbod	2,000: —	
Proviantmagasin	3,500: —	
Brunnar	1,500: —	68,700.
		<u>Summa kr. 76,015.»</u>

Häraf torde herrarne finna, att denna summa är något annorlunda än den, som är föreslagen för etablissemangets förläggande till Umeå, hvartill kommer, att den summa, som är beräknad för dragonregementets förläggande till nämnda stad, ingalunda är för stor, utan tvärtom för liten, då, såsom jag omtalat, det saknas något kostnadsförslag rörande depôtstallarne. Om än man skulle vilja hafva bättre stallar på Frösön, så står det dock utom allt tvifvel, att de der befintliga fyra stallarne kunna användas till depôtstallar, ty då inflyttning kunnat ske under vintern och hästarne vistats der under den kalla årstiden, är det alldeles gifvet, att de äfven kunna användas till depôtstallar.

På tal om att, såsom det påståtts, sedan artilleriet förlagts till Jemtland, det skulle blifva svårt att rekrytera äfven till dragonregementet, skall jag be att från vederbörande militärmyndig-

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts)*

heter få meddela en redogörelse öfver det vid Norrlands dragonregemente nyvärfvade manskapets födelseorter samt huru många man från olika län värfvats. Häraf framgår, att från Vesterbottens län värfvats 1, från Vesternorrlands 11, från Jemtlands 40, från Medelpad 6, från Gefleborgs län 2, från Kopparbergs 1, från Vermlands 1, från Skaraborgs 1, från Jönköpings 6 och från Kronobergs län 2, eller tillsammans 71 man, hvilka värfvats till dragonregementet, hvaraf det största antalet tagits i Jemtland.

Enligt den uppgift, jag erhållit från en militär och chef vid dragonregementet, skall jag be få tillkännagifva, att denna värfning är gjord sommaren 1893 och endast för dragonregementet. Huru många, som under samma tid äro värfvade för fältjägarregementet och artilleriregementet, kan jag nu icke uppgifva från särskild förteckning, men vet från kaptener vid de respektive regementena, att vid fältjägarregementet värfvades 1893 26 fast anstälde volontärer, deraf 19 voro jemtar. Af artilleriregementet voro två batterier fulltaliga, då de kommo. Artilleriets två andra batteriers rekrytbehof är uteslutande fylldt med jemtländingar och har det varit en mängd ansökningar derutöfver från Jemtlands ynglingar, hvilka åstundat värfning.

Från samme militär är jag i tillfälle att kunna meddela ett bref, dateradt den 10 februari 1894 och stäldt till en ledamot af Första Kammaren, hvars innehåll är följande: »Redan från bevärningsrekrytmötena har vunnits den erfarenheten, att jemtarne äro ojemförligt bättre egnade för kavalleriet än hvad fallet är med vesternorrmlänningarne och vesterbottningarne. Jemtarne äro, såsom uppfostrade i en hästproducerande provins, redan från barnåren vane vid att handtera och vårda hästar och inhemta ridfärdigheten fortare. De utmärka sig för stort intresse och bättre fattningsförmåga än de från de båda andra länen; också framhöll vår regementschef i sin senaste mötesrapport, att jemtbeväringen i *alla* tjenstens delar var öfverlägsen den från de båda öfriga länen.»

Då, såsom jag redan påvisat, kostnaderna för dragonregementets förläggande vid kusten måste för närvarande blifva betydligt större, än om regementet kvarblifver i Jemtland, och det är otvifvelaktigt, att det för framtiden måste medföra mycket större kostnader att hafva det förlagdt der än i Jemtland, så anser jag den gjorda framställningen under nuvarande förhållanden, då vi böra iakttaga sparsamhet, icke vara att tillstyrka. Det torde vara alldeles gifvet att, om dragonregementet förlägges till kusten, vi icke behöfva vänta många år förr än framställning göres att få ytterligare medel anvisade för att erhålla det skydd, som, om fienden skulle intränga, blefve af nöden. Detta förhållande torde man icke behöfva befara, om regementet får kvarligga inne i landet, der det nu är förlagdt, och der riksdagen en gång har beslutit att det skall ligga.

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)*

En annan omständighet torde tillåtas mig få påpeka, nemligen, att vid urtima riksdagen, då det beslöts en utvidgning af Jemtlands hästjägarcorps till regemente och att vakanssättning skulle ega rum af de förutvarande indelta sqvadronerna i Jemtland, fattades, såsom herrarne torde erinra sig, äfven det beslut, att vakanssättningen skulle räcka så länge, som Riksdagen ville och kunde bevilja medel för vakanssättningens uppehållande, men det beslöts icke på samma gång, att de indelta rotarne skulle bortfalla och att det indelta kavalleriet skulle indragas, utan det indelta kavalleriet finnes qvar, och rust- och rotehållarne hafva fortfarande, hvilken stund som helst, om det så påyrkas, skyldighet att remontera och rekrytera. Det är dervid att märka, att indelningsverket beträffande de två indelta sqvadronerna, som i mån af manskapets afgang blifvit vakanta, icke upphört, utan fortfarande qvarstår genom uti urtima Riksdagens beslut intagna bestämmelser. Skulle sålunda af någon anledning, t. ex. på grund af ändring i grundprincipen för arméorganisationen, anslaget helt och hållet eller delvis indragas, så skall roteringsbördan å nyo effektivt utgöras af rust- och rotehållarne inom Jemtland, men icke inom Vesterbotten.

Om den kongl. propositionen bifalles, skall under öfvergångstiden för vakanssättningen de gamla sqvadronerna, såväl indelta som vakanssatta nummer, förläggas till Umeå, och rotehållarne i Jemtland få då utgöra roteringsskyldigheten dels effektivt och dels genom att betala vakansafgifter till rotehållarne inom Vesterbotten.

Detta synes mig strida icke endast mot indelningsverkets natur, utan äfven i viss mån mot urtima Riksdagens beslut, att vakansafgifterna skola användas till den beslutade omorganisationen af Jemtlands hästjägarregemente till ett verkligt regemente. Riksdagen beslöt för sin del, och Kongl. Maj:t faststälde beslutet, »att rotehallen vid Jemtlands hästjägarcorps må för corpsens ombildning till värfvadts regemente sättas på vakans mot erläggande såsom vakansafgift af ett belopp, motsvarande det i lagen af den 5 juni 1885, med deri i vederbörlig ordning beslutade förändringar, roteringstungan för dubbelrote vid denna corps åsatta värde, med rätt för rotehållarne att tillgodonjuta den lindring, som i lagen bestämmes».

Om man tager hänsyn till dessa synpunkter och dertill att den i proposition, Kongl. Maj:t nu förelagt Riksdagen, hvilken innehåller en framställning om anslags beviljande för byggaude af ett kasernetablissemang i Umeå, icke någon framställning är gjord om upphäfvande af urtima Riksdagens beslut i denna del och andra delar, anser jag, med de beräkningar och de förhållanden, som hänga fast vid våra indelta rotar i Jemtland, att kammaren borde draga sig för att i så stor mån förändra ett

förutvarande beslut, som berör hvar och en enskild indelt rote-hållares skyldigheter och rättigheter. Det torde äfven böra lätt inses, om de indelta rotehallarne i Jemtland skola utgöra sina skyldigheter i Vesterbotten, eller om staten skall fullgöra dem i deras ställe, hvilken skilnad det blir i kostnader. Skall staten frakta hästar från Jemtland till Vesterbotten och åter till Jemtland en eller två gånger om året, torde det vara gifvet, att kostnaderna icke blifva ringa.

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemēt
m. m.
(Forts.)*

Urtima Riksdagens beslut innehöll jemväl, att rust- och rotehallarne skulle vara skyldiga, då Kongl. Maj:t så fordrade, att till utfodring och underhåll emottaga hästar, och detta mot ett pris af några öre om dagen eller möjligen 10 kronor i månaden, jag minnes det ej riktigt. Det var emellertid en synnerligen låg ersättning. Jag hemställer till herrarne, om herrarne tro, att det går an att få hästarne utfodrade mot detta pris i Vesterbotten, der man icke har samma skyldighet att mottaga dem till utfodring, som de indelta rotarna i Jemtland hafva. Jag vågar försäkra herrarne, att man icke får hästarne utfodrade för så få ören om dagen i Vesterbotten. Det är därför ganska troligt, att priset der kommer att ställa sig till 1 krona 50 öre per dag. Det torde sålunda vara ganska tydligt, hvilka kostnader och hvilka utsigter denna flyttning ställer för oss.

Statsutskottet har nu nedprutat den af Kongl. Maj:t begärda summan af 500,000 kronor till 350,000 kronor, och, så vidt jag kan förstå, har utskottet i sitt utlåtande icke gjort något bestämdt uttalande om den plats, dit Norrlands dragonregemente skulle förläggas. Troligen har utskottet ansett lämpligast att åt Kongl. Maj:t öfverlåta bestämmanderätten i detta afseende. Och i så fall hoppas jag, att Kongl. Maj:t skall finna med landets fördel och enligt förut fattadt beslut lämpligast förlägga regementet i Jemtland.

Emellertid är det stäldt utom allt tvifvel, att de utredningar, som föreligga angående kostnaderna för uppförande af etablissemētet i Umeå, och de kostnadsberäkningar, som blifvit uppgjorda för reparerande af etablissemēt och byggnader på Frösön, icke äro tillfredsställande. Dessutom är jag öfvertygad, att kostnaderna äro för lågt upptagna, då de nemligen beräknats endast till en half million. Men å en annan sida synas bemödanden hafva blifvit gjorda för att bringa upp kostnaderna så högt som möjligt för regementets förläggande på Frösön i syfte att derigenom underlätta flyttningen.

Jag anser för min del, att det är nödvändigt att verkställa noggranna undersökningar om dessa förhållanden, och jag tror, att det icke skulle vara förenadt med någon fara att tills vidare låta anstå med hela anslagets beviljande, till dess en nöjaktig och tillfredsställande utredning om kostnaderna kunnat åstadkommas.

Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)

Etablissemangtet på Frösön befinner sig otvifvelaktigt i ett sådant skick, att det kan användas utan någon vidare uppoffring, tills en nöjaktig utredning hunnit verkställas.

Der finnes bland annat en officersbarack, som nybyggdes för omkring 10 à 15 år sedan för en kostnad af omkring 50,000 kronor. Denna byggnad jemte öfriga hus derstädes äro bestämdt i ett utmärkt skick. Och jag vet äfven, att samma förhållande råder i fråga om manskapets baracker. Äfven stallarne äro i ett godt skick.

Jag är öfvertygad att, derest ett uppskof skulle kunna ega rum med anslaget anvisande, till dess en bättre och tillförlitlig utredning hunnit åstadkommas, man icke dermed skall ställa vederbörande myndigheter i något trångmål, helst för den lilla ökningen i antal af manskap och hästar ännu finnes godt utrymme.

Jag skall därför sluta med att yrka uppskof med anslaget beviljande, till dess bättre utredning kunnat åstadkommas; och tillåter jag mig därför, herr talman, hemställa, att *Riksdagen må, med afslag å såväl Kongl. Maj:ts förslag som utskottets hemställan i fråga om anslag till kasernbyggnader för Norrlands dragonregemente, i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utredning af kostnaderna för detta regementes och dess skolors förläggande till Frösön jemlikt den framställning, som af regeringen i detta ämne gjordes i proposition till urtima Riksdagen 1892.*

Herr greffe och talman! Jag anhåller om proposition på detta mitt yrkande.

Herr Lasse Jönsson: Då vi fingo mottaga den kongl. propositionen jemte den massa motioner, som blifvit väckta i detta ämne, så emotsågo vi att lösningen af denna fråga skulle medföra mycket bekymmer. Vi trodde nemligen, att denna fråga skulle blifva mycket invecklad; och detta fingo vi också noggsamt erfara vid en närmare behandling af ärendet.

Utskottet har emellertid efter bästa förmåga framlagt de skäl, som utskottet funnit vara de rätta, på samma gång, som vi velet öfverlemnna åt Kongl. Maj:t att göra de ändringar, som Kongl. Maj:t må finna fördelaktigast.

Utskottet har derjemte här ganska tydligt uttalat, hvilken väg utskottet önskar att Kongl. Maj:t skall gå, för att få alla dessa anläggningskostnader så billiga som möjligt. Nu har visserligen herr statsrådet och chefen för landförsvarsdepartementet uttalat ett visst klander emot de af utskottet gjorda nedprutningar och har uttalat den åsigten, att han, i anledning deraf, knappast såge någon möjlighet att kunna utföra här ifrågasatta arbeten för de af utskottet tillstyrkta belopp. Utskottet deremot har ansett, att detta mycket väl låter sig göra. Här har nemligen icke meddelats någon bestämd föreskrift eller gjorts något bestämdt uttalande derom, att Kongl. Maj:t skulle uppföra ifrågavarande kaser-

ner enligt de ingifna kostnadsförslagen eller enligt vissa ritningar, fastän det har utbildat sig en allmän åsigt här i landet, att de kaserner, som hittills blifvit uppförda, äro till öfverdrift dyrbara och luxuösa, hvarför man ansett det vara alldeles nödvändigt att, då det är fråga om uppförande af dessa många kaserner på en gång, dervid iakttaga den allra största försigtighet och sparsamhet, i stället för att fortsätta på den väg, som man hittills inslagit på. Det var också af denna anledning, som vi inom utskottet sökte att få någon grund för dessa af oss ifrågasatta nedsättningar; och vi sökte dervid beräkna kostnaden för hvarje häst allt efter som stallet komme att uppföras af sten eller trä, och vidare sökte vi att beräkna priset på kasernen efter manskapets antal och kostnaden för hvarje man. Dessa beräkningar ville emellertid icke slå väl ut ur synpunkten af vår goda vilja att göra afprutningar; hvarför vi öfvergingo till procentberäkning, men för att dervid komma till en rättvis grund, ansågo vi klokast vara att utsträcka denna procentberäkning till de flesta kasern-etablissemang, som här var fråga om, och vi ansågo oss dervid kunna komma till en nedsättning af något mer än 8 procent. Der tror jag att vi ställt oss på en fast grund, och med denna beräkning såsom måttstock tror jag äfven, att Kongl. Maj:t skulle kunna göra en del inskränkningar, exempelvis i afseende på stallbyggnadernas och kasernernas utrymme, hvarigenom kostnaderna skulle kunna nedbringas. Detta har synts oss kunna mycket väl gå för sig. Dessutom eger Kongl. Maj:t rätt att, om öfverskott uppstår å den ena byggnaden, använda detta på en annan byggnad.

Slutligen har man gjort åtskilliga invändningar mot det af oss föreslagna uppskot med en del af dessa anordningar. Vi hafva nemligen velat ifrågasätta, huruvida icke de i Kristianstad och Landskrona redan uppförda etablissemang, äfvensom Herrevads kloster, skulle kunna användas, och hvarigenom besparingar kunde ske. Emot detta förslag har herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet anmärkt, att skånska husarregementet skulle komma att ligga i vägen för trängen å Herrevads-kloster. Häremot kan dock göras den invändningen, att på förstnämnda ställen förut varit förlagda två regementen, nemligen skånska dragonregementet och skånska husarregementet, hvaraf det ena redan är förlagdt till Ystad, äfvensom att trängen mycket väl torde kunna förläggas till Herrevadskloster utan nämnvärda kostnader eller olägenheter.

Man har också åberopat sig på svårigheterna vid att hafva artilleriet förlagdt på två ställen såsom skäl mot en del af artilleriets förläggning till Landskrona; och har man derjemte, bland annat, talat om olägenheterna af samöfningar och samskjutningar samt om deraf föranledda transportkostnader. Men Kongl. Maj:t har sjelf i sin proposition sagt, att marschöfningarna äro lika nödvändiga som exercis eller skjutöfningarna, äfven med nuvarande

Om uppförande af nya kasern-etablissemang m. m.
(Forts.)

Om uppförande af nya kasern-etablissemang m. m.
(Forts.)

anordningar vid regementena och således äfven om man icke har något mål att marschera efter; och för öfning af såväl manskap som hästar bör man söka förvärfa sig vana att med så liten olägenhet som möjligt slå läger, och så tillgår det nu hvarje år.

Således torde dessa transportkostnader endast böra betraktas såsom hörande till marschöfningarna och sålunda icke anses såsom ett särskildt hinder. Dessutom är det att bemärka, att i Kristianstad ännu förekomma en del outredda eganderättsförhållanden mellan kronan och staden, hvilka böra lösas, innan man får de erforderliga byggnadsplatserna tillgängliga, och innan kronan derstädes nedlägger ytterligare kostnader för sina tillämnade kasernbyggnader. På dessa skäl hafva vi inom utskottet kommit till det resultat, som här föreligger i utskottets betänkande.

Hvad beträffar nedsättningarna i anslagen till kasernetablissemangen för Norrlands artilleriregementen, så vill jag icke förneka att vi ju gått något litet hårdhänt till väga. Men Kongl. Maj:t har naturligtvis frihet att handla efter omständigheterna i denna sak.

En talare från Jemtland har här gjort framställning om hela byggnadsföretagets uppskjutande till en annan riksdag, och att sålunda för närvarande icke något anslag alls borde beviljas. Ett sådant beslut anser jag icke böra af Riksdagen fattas.

Han yttrade vidare, att byggnadskostnaderna skulle ställa sig billigare i Jemtland än i Umeå. Men om regementet förläggdes till Jemtland, så måste förlägningsplatsen sökas i Östersund, enligt sakkunniges upplysningar, i stället för Frösön, och då kan jag icke förstå, huru byggnadskostnaderna skulle blifva billigare än i Umeå. Jag skall icke fästa mig vid de flere uttalanden nämnde talare hade, men i en sak ber jag dock att få göra en rättelse. Han framhöll nemligen det företräde, som i fråga om remonteringen Jemtland erbjöd framför Vesterbotten. Men om herrarne behagade besöka kavallerietablissemang på Ladugårdsgärdet, så tror jag, att bland ett 80-tal för Norrlands dragonregemente nyinköpta hästar, som äro der förlagda, man knappast skall känna igen ett enda drag af en jemtlandshäst, utan äro hästarne der tydligen komma från andra orter, ja, möjligt är, att de icke ens äro födda inom vårt eget land, utan att de importerats från utlandet.

Jag skall icke längre upptaga kammarens tid. Dock anser jag mig böra bemöta ett yttrande af talaren på malmöbänken, då han beskyldde utskottet för att hafva visat oförstånd. Ja, det var ju det man kunnat beräkna från det hållet. Men om herrarne följt med nämnde talaras eget anförande, så skulle herrarne snart hafva funnit, huru långt vårt oförstånd har gått. Jag tror dock icke att det, hvad oss vidkommer, är så farligt med den saken, utan anser att vi kunna med lugn emottaga den anmärkningen.

Han ville bevisa, att inqvarteringskostnaden i Malmö vore ett statens åliggande. Men han medgaf, att i händelse två sqvadroner

ytterligare lades dit, den inqvarteringsersättning, som staden nu betalar för tre sqvadroner, då skulle komma att ökas med två femtedelar. Detta var det ena; derefter kom han att tala om huru Helsingborg fått anslag af Riksdagen till två sqvadroners förläggande dit, och hurusom helsingborgarna nu särskildt gynnats. (Men talaren kunde tillagt, att, oaktadt Riksdagen endast anslag medel till byggande för två sqvadroner, kasern såväl som stallar m. m. byggdes för tre sqvadroner, och man har skäl antaga, att utgifterna för denna tredjedel bekostats antingen af staden Helsingborg eller enskilda personer derifrån.) De skulle först få sin kasern byggd med ty åtföljande extra fördelar, och sedan skulle de blifva befriade från sin inqvarteringskyldighet utan att betala något, och upprepade gånger betonade han, att det var en *gåfva*, som tillföll Helsingborgs stad genom denna befrielse. Han erkände således, att det var en gåfva. Men huru kunde han då säga, att Malmö hvarken vill eller skall aflösa denna förbindelse. Det fins ju icke någon rättvisa i en sådan ståndpunkt. Han åberopade till stöd för sin uppfattning f. d. chefen för landtförsvarsdepartementet, som vid 1889 års riksdag förklarade, att uppgörelsen var sådan, att han var nöjd med den, äfven om deri skulle inbegripas denna inqvarteringsskyldighet. Men detta var ju blott hans egen uppfattning. Den erkändes aldrig af Riksdagen, utan Riksdagen afslog tvärtom frågan, och sedan dess har den saken ej varit på tal i Riksdagen. Men om en departementschef har en sådan uppfattning och densamma icke delas af Riksdagen, icke kan den väl då hafva någon kraft och verkan. Således är den frågan öppen. Det är en »uppgörelse», hvori endast den ena parten deltagit. Jag anser därför, att Riksdagen är i sin goda rätt att säga, att Malmö stad, om den vill hafva detta etablissemang förlagdt dit, och byggnader uppförda för detsamma, skall inlösa den inqvarteringsskyldighet, som i annat fall åligger staden. Det är för öfrigt märkvärdigt att se, huru afundsamheten alltid är framme. Här har representanten för Malmö anført Helsingborg som exempel, men han har icke tagit som exempel en annan stad, Ystad, som med ett invånareantal af 8,200 för erhållande af ett regemente betalat 300,000 kr., upplåtit fri byggnadsplats, fri exercisplats, som den fått anlägga med mycket stor kostnad. Det hade varit lika lämpligt att taga det till exempel.

Jag skall icke trötta kammaren längre, men jag hoppas, att hvar och en, som opartiskt granskar saken, skall finna, att man här icke bör taga hänsyn till ortsintressena, utan gå en medelväg, såsom utskottet gjort, och jag kan försäkra herrarne, att vi gått så samvetsgrant till väga som möjligt och icke tagit hänsyn till några ortsintressen. Jag hoppas, att äfven Andra Kammaren skall ansluta sig till denna uppfattning genom att bifalla utskottets förslag, hvartill jag yrkar bifall.

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)*

Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissem-
ent
m. m.
(Forts.)

Härefter yttrade herr talmannen: Innan jag lemnar ordet åt näste talare, ber jag få fästa uppmärksamheten på, att ehuru kammaren vid debattens början medgifvit, att diskussionen vid första punkten finge röra betänkandet i dess helhet, så är dock nu icke mer än *mom. a)* föredraget. Sedan detta moment blifvit afgjort, komma de öfriga momenten hvar för sig att föredragas till afgörande, och böra således de yrkanden, som framställas beträffande någon af de följande punkterna, framställas först då, när punkten blifvit föredragen.

Herr Nyström erhöll ordet och yttrade: Med anledning af det meddelande, som herr talmannen nu behagat göra, och då det jag har att anföra rör en senare punkt af statsutskottets utlåtande, skall jag nu afstå från ordet för att längre fram, då den punkten kommer att föredragas, å nyo anhålla om detsamma.

Herr Mankell: Jag skall försöka att fatta mig kortare, än de föregående talarne, men hoppas, att det ämne, som jag tänker beröra, därför icke skall befinnas mindre viktigt.

Af Kongl. Maj:ts proposition framgår, att krigsstyrelsen har för afsigt att i öppna, oförsvarade och obefästade kuststäder förlägga en stor del af de dyrbara etablissemmenten, såväl de nya som de äldre utvidgade. Redan *det* är en ganska betänkelig omständighet i strategiskt och militäriskt hänseende, att våra tre gamla artilleriregementen, jemte flere andra corpser, ligga i städer, så pass nära hafvet som Stockholm, Göteborg och Kristianstad. Nu vill man utvidga detta system så till vida, att enligt Kongl. Maj:ts förslag nya etablissemment skulle förläggas i Helsingborg, Landskrona, Malmö, Ystad och Umeå, samt enligt enskilda motionärens förslag äfven i Gefle och Sundsvall, och Gud vet, om icke också Kalmar på senare tider blifvit ifrågasatt.

Häri genom synes man mig emellertid, mine herrar, rent af *inbjuda* en fiende, som är herre på sjön och vill tillfoga oss skada i försvarskrig eller kränka vår neutralitet, att med mycket ringa kraftanvändning och utan synnerligen stort besvär tillfoga oss de största förluster genom att med mindre trupper landstiga och förstöra och uppträffa etablissemmenten.

Att skydda alla nämnda kuststäder genom afdelningar af armén, är omöjligt, emedan derigenom hufvudstyrkan allt för mycket komme att splittras och försvagas. Ej heller torde det vara möjligt att tillräckligt försvara dem genom befästningar och minor, då vi veta, att vi knappast kunna anskaffa medel till våra nödvändigaste fästningar. Äfven landtstormen torde icke vara att på mycket länge påräkna, och i alla händelser kan den icke i så tillräckligt antal och så hastigt samlas, som behöfves för att försvara en anfallen stad. Enligt min åsigt borde därför etablissemmenten, så vidt möjligt är, förläggas *inuti landet*, der de voro

mera skyddade genom afståndet från hafvet; och jag har icke kunnat fatta den bekymmerslöshet, som krigsstyrelsen, krigsmi-
nistern och generalstaben ådagalagt, då de på detta sätt förelä-
slagit, att en stor del af etablissemanten skola förläggas i öppna
kuststäder. Det är därför jag ansett mig för min del böra fästa
kammarens och Riksdagens uppmärksamhet vid detta missför-
hållande och deremot protestera. I protokollet skall åtminstone
finnas antecknadt, att *en* röst höjt sig för att varna emot de
stora faror, som i framtiden kunna uppstå, om vi blifva anfällna
eller om vår neutralitet skall försvaras.

För tillfället vill jag icke göra något yrkande. Jag är icke
den, som vill förhindra, att urtima Riksdagens beslut, när det en
gång blifvit fattadt, sättes i verkställighet, äfven i afseende på
kasernfrågan. Men jag tror, att det ingalunda skulle skada, om
regeringen sättes i tillfälle att ännu en gång revidera hela för-
läggningsfrågan; och jag beklagar på det högsta, att statsutskottet
helt enkelt befriat sig från allt ansvar och all vidare granskning
i detta hänseende samt kastat alltsammans på regeringen, hvori-
genom diskussionen i fråga blifvit nästan afklippt. Emellertid
förbehåller jag mig att, i händelse yrkande om återremiss eller
afslag skulle under diskussionen ifrågakomma, få ansluta mig till
detsamma.

För närvarande har jag intet yrkande.

Herr Bergendahl: Jag har begärt ordet med anledning
af hvad herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet
yttrade angående anslaget till Karlsborgs fästning. Kongl. Maj:t
har begärt en summa af 41,500 kronor, statsutskottet har till-
styrkt endast 1,500 kronor. Jag delar härutinnan statsutskottets
åsiqt, och kan icke annat än biträda den hemställan, som ut-
skottet gör, enär jag, i likhet med statsutskottet tror, att en för-
nyad utredning säkerligen skulle komma att visa, att betydliga
besparingar kunde vinnas i afseende på de arbeten, som afse in-
redningar i slutvärnet. Härtill kommer, att, enligt min öfverty-
gelse, en sådan utredning äfven skulle komma att visa, att den
begärda baracken för trängbeväringen icke är behöflig.

Uti Karlsborgs fästning äro för närvarande inqvarterade göta
ingeniörbataljoner, två batterier af göta artilleriregemente, två
batterier fästningsartilleri och göta trängbataljon. Af dessa trup-
per komma under loppet af året att afflytta till Östersund de två
fästningsbatterierna. De lägenheter, som till följd häraf blifva lediga,
föreslås skola hufvudsakligen intagas af ingeniörbataljonen, och
det oaktadt denna bataljon icke har ökats i afseende på dess man-
skaps styrka. Ingeniörbataljonen bestod förut af 3 kompanier
och består nu af 4 kompanier, men antalet manskap är 360 nu
liksom förut. Visserligen har derigenom, att kompaniernas antal
ökats, befälsstyrkan ökat, men detta kan väl icke gifva anled-

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemant
m. m.
(Forts.)*

Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)

ning till att, enligt det af chefen för fortifikationen gjorda förslaget, som blifvit upptaget af Kongl. Maj:t, utvidga lokalerna för ingeniörbataljonen med icke mindre än 52 0/0. Genom en dylik orimlig tillökning blefve följden, att ingeniörbataljonen måste göra intrång på artilleriets område, som då å sin sida måste inkräkta på trängbataljonens, hvarigenom nödvändiggjorts uppförandet af den af mig såsom onödig ansedda baracken för trängbataljonens beväring.

Jag föreställer mig, att en förnyad utredning otvifvelaktigt komme att visa, att ingeniörbataljonen skulle kunna nöja sig med mycket mindre tillökning, och om denna inskränkes till cirka 30 procent af de nuvarande lokalerna, hvilket jag anser fullt tillräckligt, så behöfde ej artilleriet inkräkta på trängens lokaler.

Dermed skulle äfven vinnas den fördelen, att artilleriet kunde hysa sin beväring, som för närvarande ligger i tält, inom etablissemang.

Jag tror sålunda, att statsutskottet haft fullt fog till den hemställan, det gjort i förevarande punkt, och jag är förvissad om, att det, vid en närmare undersökning af förhållandena, skall visa sig, att hvad jag nu framhållit eger sin rättighet. Jag anser därför också, att kammaren bör bifalla utskottets förslag i punkten 2), när denna punkt blir föredragen.

Herr Petri: Jag kan icke underlåta uttala, att Kongl. Maj:ts beslut i afseende på dessa frågor om förläggningsorterna för de nya regementena, med hvad till dessa frågor hör, ibland kan förefalla oss utom stående något egendomliga, och att det ser ut, som om hänsyn understundom tagits till förhållanden, som stå utom de rent militära. Jag vill i detta afseende nu endast påminna om, att i fråga om förläggningen af andra göta artilleriregemente uppträdde äfven min hemort, Eksjö, bland dem, som sökte få regementet till sig, samt erbjöd, utom en del öfriga förmåner, ett kontant belopp af 100,000 kronor. Men våra medtäflare, Jönköping och Linköping, erbjödo hvardera 150,000 kronor. Vi trodde, att skilnaden mellan dessa belopp möjligen skulle kunna anses uppvägd och utjemnad af andra fördelar, som voro på Eksjö sida, nemligen att der var tillfälle till artilleriets samöfvande med både kavalleri och infanteri, fritt exercisfält, samt att fördelningens generalbefäl var förlagdt på platsen, att der funnes tillgång till skjutfält, som, enligt fackmäns utsago, kunde för en ringa kostnad göras fullt lämpligt m. m. Men vederbörande fäste icke något afseende vid vårt erbjudande, och jag vill naturligtvis icke tillåta mig att kritisera Kongl. Maj:ts skäl därför, enär jag antager, att de ur militär synpunkt torde vara berättigade. Härmed sammanhänger dock en annan fråga, som gör, att det ser ut, som om Eksjö stad, hvilken besegrats i artill-

leristriden, skulle blifvit dömd att äfven derjemte bidraga med en del af krigsombokostnaderna. För några år sedan befallde nemligen Kongl. Maj:t, att generalbefälhafvaren för 2:a fördelningen skulle hafva sin bostad i Eksjö, detta naturligtvis på goda grunder och antagligen äfven därför, att Eksjö är centralt beläget inom distriktet och att der invid är mötesplatsen för två regementen samt att de öfriga till fördelningen hörande trupper ligga i en krets rundt deromkring. Staden glädde sig åt detta Kongl. Maj:ts beslut samt byggde och gjorde, hvad den kunde, för att få det så bekvämt som möjligt för generalbefälhafvaren och hans stab. Då fråga uppstod om förläggningssorten för andra göta artilleriregemente, hörde man dock antydvas, att generalbefälhafvaren skulle förflyttas till det ställe, dit detta regemente skulle förläggas, och detta vållade naturligtvis oro i sinnena. Ty för en så pass liten stad som Eksjö inverkar ett antal löntagare icke så litet på bevillningssumman och derigenom på kommunalinkomsterna. Dessutom blefvo alla de personer, som tillhöra militärbefälhafvarens stab, osäkra hvar de skulle få slå ned sina bopålar, hvilket i synnerhet för dem, som till äfventyrs voro fastighetsegare, var mycket obehagligt. Nu lärer Kongl. Maj:t hafva befalt, att generalbefälhafvaren inom andra fördelningen skall vara bosatt i Linköping, och detta oakadt artilleriregementet icke af Kongl. Maj:t förlagts till Linköping, utan till Jönköping. Man kan då icke undgå att fråga sig, hvarför Linköping skulle nu mer än förut anses lämpligare än Eksjö. Det har sagts, att förflyttningen skulle vara ett slags ersättning, för att Linköping icke fick artilleriregementet. Jag hvarken kan eller vill dock tro, att detta är skälet, men har velat här omnämna förhållandet, emedan det väckt ganska stor uppmärksamhet inom min ort.

Till slut vill jag endast såsom min bestämda åsigt uttala, att vid afgörande af så viktiga frågor, som om förläggande af militäretablissemment och dermed i sammanhang stående institutioner, hänsyn endast böra tagas till rent militära och för fosterlandets försvar nödvändiga kraf, men ej till något annat.

Jag har icke något särskildt yrkande att göra.

Herrar *Larsson* från *Upsala* och *Boëthius* instämde häruti.

Herr *Thestrup*: Då genom beslut vid början af detta plenum kammarens ledamöter medgifvits rätt att vid den nu föredragna första punkten af utskottets utlåtaude yttra sig öfver betänkandet i dess helhet, skall jag nu taga mig friheten yttra mig om de punkter, som röra förläggningssorterna för första militärfördelningens trupper.

Jag vill till en början fullkomligt instämma med herr statsrådet och chefen för landtförsvarsvarsdepartementet i hans åsigt om den stora vigten af att vendes artilleriregemente förlägges på ett

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemment
m. m.
(Forts.)*

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissem-
ent m. m.
(Forts.)*

ställe samt att afsevärda olägenheter äro förbundna dermed, att regementet, såsom nu, är förlagdt i två städer — olägenheter, som äro både af ekonomisk, administrativ och militärisk art. Men jag begärde ordet för att yttra mig om förläggningssorterna för vendes trängbataljon och skånska dragonregementet, i hvilket afseende jag äfven tagit mig friheten att i kammaren väcka en motion.

Vid urtima riksdagen 1892 framlades på herr statsrådet och chefen för landtsförsvarsdepartementet föredragning en kongl. proposition, hvaribland bland annat förutsattes, att vendes artilleriregemente i dess helhet skulle förläggas till Kristianstad, skånska dragonregementets skolor till Landskrona samt vendes trängbataljon till Herrevadskloster. Frågan om de olika truppförbandens förläggningssorter blef emellertid icke af urtima Riksdagen afgjord; och har sedan dess tillkommit en omständighet, som utöfvat ett stort inflytande på denna frågas bedömande, särskildt ur ekonomisk synpunkt. Det har nemligen från en del städer, icke blott i Skåne, utan äfven i öfriga Sverige, till Kongl. Maj:t inkommit anbud, hvarigenom de respektive städerna förklarat sig villiga att tillskjuta ganska ansevärd penningbelopp, för att få det ena eller andra af dessa truppförband till sig förlagda. Sålunda har staden Ystad förklarat sig villig, att, derest skånska dragouregementets chefsexpedition och skolor dit förlades, till uppförande af ett nytt militäretablissemment derstädes bidraga med ett belopp, hvilket, ursprungligen utgörande 200,000 kronor, sedermera ökats till 300,000 kronor; och detta har nu lagts till grund för Kongl. Maj:ts förevarande framställning i ämnet. Men jag har i min motion tagit mig friheten påpeka, att, äfven om i betraktande toges det af Ystad sålunda erbjudna större bidraget, ställer sig dock det alternativa förslag, som herr statsrådet accepterat, icke obetydligt dyrare än det andra förslaget, enligt hvilket, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med krigsstyrelsens förslag vid urtima riksdagen 1892, skånska dragonregementet skulle förläggas till Landskrona och vendes trängbataljon till Herrevadskloster. Kostnaden för dragonregementets förläggande till Landskrona var i detta förslag beräknad till 250,000 kronor. Från detta belopp borde då afgå det bidrag, som Landskrona stad erbjudit, eller 100,000 kronor. Men härtill kommer en annan omständighet, som jag i detta sammanhang icke vill lemna oanmärkt. Såsom af statsutskottets utlåtande inhemtas, finnas i Landskrona några kronan tillhöriga byggnader, hvilka, enligt hvad chefen för fortifikationen anmält, under den närmaste tiden kunde afyttras, och köpeskillingen för dessa skulle kunna i någon mån användas för gäldande af de blifvande kostnaderna för kasernetablissemmenten. Dessutom gjordes under sistlidne höst genom fortifikationen till Landskrona stad ett erbjudande om inköp för stadens räkning af vissa Kongl. Maj:t och kronan tillhöriga, inom kvarteret Slottsplatsen belägna tomter derstädes; och erbjudandet motiverades bland annat der-

med, »att efterfrågan på väl belägna byggnadstomter i Landskrona skulle blifva en följd af förläggandet dit af något af de skånska kavalleriregementena». Detta ärende blef likväl icke afgjort af Landskrona stadsfullmäktige, förrän frågan om förläggande till samma stad af det ena eller andra regementet behandlats af regeringen; och anbudet blef derefter afslaget. Sedermera hafva emellertid stadsfullmäktige beslutat erbjuda sig att inlösa ifrågavarande tomter för ett pris af 40,000 kronor. Meddelandet härom kom mig dock så sent till handa, att statsutskottets vederbörande utgiftsafdelning då redan preliminariter behandlat Kongl. Maj:ts proposition, i hvad densamma angick första militärdistriktet; men stadsfullmäktiges nyssnämnda beslut i ärendet har likväl delgifvits statsutskottet. Om ifrågavarande erbjudande tagits med i beräkningen, skulle kostnaden för skånska dragonregementets förläggande till Landskrona hafva nedbragts med ytterligare 40,000 kronor eller till 110,000 kronor och således betydligt understigit kostnaden för det föreslagna etablissementet i Ystad.

Sådan är den ekonomiska sidan af saken, men denna torde väl icke varit afgörande för frågan, utan det har väl varit rent militära skäl, som dervid varit bestämmande. Det förefaller mig dock, som om de skäl, hvilka af Kongl. Maj:t vid urtima riksdagen 1892 framlades för skånska dragonregementets förläggande till Landskrona, vore af den betydelse, att de icke kunna anses hafva blifvit i väsentlig mån förringade af hvad som sedan dess förekommit.

Det hufvudsakligaste skälet för förläggningen af skånska dragonregementet till Ystad skulle, såvidt jag kunnat finna, vara det, som omnämnes på sid. 53 af den kongl. propositionen, nemligen att det icke är lämpligt att så nära hvarandra som i Landskrona, Helsingborg och Malmö förlägga 3 så stora kavalleriregementen med sina 2,500 manskaps- och hästnummer, samt att detta skulle vålla svårigheter med afseende på rekryteringen och remonteringen. Med anledning deraf vill jag erinra, att remonteringen numera ombesörjes af en särskild remonteringskommission, så att den omständigheten, att regementet förlägges på ena eller andra stället lär icke hafva mycket att i det afseendet betyda. Beträffande rekryteringen, så är det ungefär på samma sätt. Jag tror icke, man kan säga, att rekryteringen till hufvudsaklig del sker från orterna närmast omkring garnisonsstaden; ty vid vendes artilleriregementes Landskrona detachement verkställes åtminstone rekryteringen hufvudsakligen från norra delarne af Skåne och från Småland. Slutligen har jag hört påstås, att det skulle vara svårt att fourragera i Landskrona, samt att prisen dervid skulle komma att stegras i följd af konkurrensen med de närliggande garnisonsstäderna. För min del tror jag dock, att med våra starkt utvecklade samfärdsmedel denna konkurrens icke skulle utöfva något synnerligt inflytande i detta afseende.

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissement
m. m.*
(Forts.)

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissem-
ent m. m.
(Forts.)*

Hvad vendes trångbataljon beträffar, har det ju varit ifrågasatt, att den skulle förläggas till Landskrona, och har såsom skäl härför åberopats ett yttrande af chefen för fortifikationen, att det ej skulle vara lämpligt att hafva trångbataljonen förlagd till Herrevadskloster, emedan *dels* detta skulle kräfva mycket stora kostnader för etablissemmentets utvidgning, *dels* befälet vid bataljonen, som till största delen måste under hela sin tjänstgöringstid vara bosatt på förläggningssorten, derunder skulle såväl för egen del, som för sina familjer blifva i afsaknad af de fördelar, som vistelsen i ett stadssamhälle erbjuder. Jag skall mycket gerna erkänna detta; men man får väl icke i en fråga som den föreliggande låta en sådan omständighet vara af någon afgörande betydelse. Jag tillåter mig i detta sammanhang erinra derom, att Norrlands trångbataljon blifvit föreslagen att förläggas till Sollefteå.

Sedan jag med dessa ord motiverat framläggandet af min motion och sökt framhålla, att, enligt min uppfattning, hvarken de ekonomiska eller de militära skälen undergått synnerlig förändring, icke ens genom det mera offervilliga andra stadssamhällets större erbjudande, skall jag dock icke för närvarande göra något yrkande, då det ju i den nu föredragna punkten endast är fråga om malmöetablissemmentet.

Herr Elis Nilson: Jag hade verkligen icke tänkt uppträda i denna fråga, derför att jag tycker, att statsutskottet löst densamma på ett mycket tillfredsställande sätt. Min granne här till venster har emellertid tvingat mig dertill.

Han gick så långt tillbaka, att han stödde sig på den kongl. propositionen, som framlades för urtima Riksdagen 1892. Han ville framhålla, att det enligt denna proposition skulle ställa sig billigare att förlägga skånska dragonregementet till Landskrona än till Ystad. Jag skall använda samma siffror, som återfinnas i Kongl. Maj:ts proposition till urtima Riksdagen. Der är upptaget för kasernetablissemmentet i Kristianstad 268,000 kr., och i Landskrona 279,000 kr. samt för förbättringar af etablissemmentet vid Herrevads kloster 172,000, sålunda sammanlagdt 719,000 kr. Om man nu afdrager de 100,000 kr., som Landskrona samhälle har anslagit, återstår dock en summa af 619,000 kr., hvartill utgifterna skulle belöpa sig efter Kongl. Maj:ts proposition vid urtima riksdagen. Vi finna emellertid här i statsutskottets utlåtande, att förläggandet inom hela första fördelningen i ekonomiskt afseende medför vida bättre resultat, om man antager utskottets förslag, ty derigenom blir hela nybyggnadsutgiften endast något öfver 300,000 kr., jag tror, noga bestämdt, 327,300. Subtraherar man detta belopp, i rundt tal 328,000, från den nyssnämnda summan 619,000 kr., återstår en besparing af 291,700 kr. Jag vill fråga, om det icke då är skäl att taga hänsyn till denna be-

sparing af nära 300,000 kr., som vinnes genom att antaga föreliggande statsutskottsutlåtande.

Den föregående talaren yttrade sig äfven om de rent militära skälen, som, enligt hans åsigt, skulle väga mycket tungt till förmån för Landskrona. Han yttrade sig bland annat om rekryteringen och remonteringen. Kongl. skånska dragonregementet har, ända sedan det uppsattes, varit förlagdt i södra eller sydöstra Skåne, och har liksom sammanvuxit med landets befolkning. Allmogens söner taga ofta värfning på detta regemente för att sedan återvända till hemorten. Skall man nu för att tillmötesgå ett annat stadsintresse förlägga detta regemente till Landskrona, så tror jag, att det kommer att verka hämmande på rekryteringen och att den militära andan kommer att sjunka inom denna del af landet. Och det kommer icke allenast att verka hämmande för rekryteringen af skånska dragonregementet, utan äfven för alla öfriga regementen, till hvilka denna folkrika trakt lemnar rekryter, såsom skånska husarregementet, vendes artilleri, gardesregementena och ingenjörtrupperna. Från denna del af Skåne hafva många rekryter utgått. Skulle nu dragonregementet slitas derifrån, så kommer ovilkorligen det militära intresset att sjunka.

Äfven beträffande remonteringen ställer sig Ystad mycket bättre, emedan remonteringskommissionen gör mycket stora uppköp just i denna landsända och likaledes i afseende å fourrageringen ställer det sig mycket bättre ty klart är, att om man förlägger 3, 4 å 5 regementen i samma trakt, vid Ljungby hed, Malmö, Landskrona och Helsingborg, så blir det ett förfärligt slitage och rifvande efter fourrage, hvarigenom prisen påtagligen komma att stiga.

Taga vi dernäst hänsyn till, huru det ställer sig vid mobiliseringstillfällen, så finna vi, att till Ystad leda en massa jernvägar, som vid mobilisering torde komma att i betydlig mån användas af skånska dragonregementet. Vi hafva Malmö—Ystads, Ystad—Eslöfs, Simrishamn—Ystads och Ystad—Gärnäs banor, hvilka alla genomlöpa skånska dragonregementets förläggningsorter. Dessa skulle icke komma att upptaga något annat regemente, då deremot vid mobiliseringstillfällen de jernvägar, som föra till Malmö, Helsingborg och Landskrona, skulle blifva så belamrade med folk, att de blefve nära nog omöjliga. Att då på detta område lägga ännu ett regemente, derom kan jag icke vara med.

Den värde talaren nämnde också, att Landskrona erbjudit ytterligare 40,000 kr., hvilket anbud dock kommit in så sent, att det endast hunnit blifva inlemnadt till statsutskottets plenum utan föregående behandling å afdelningen. Han framhöll att detta skulle bidraga att lätta uppförandet af ett etablissement i Landskrona. Men jag vill fråga, om det kan vara någon lättnad för

Om uppförande af nya kasern-etablissement m. m.
(Forts.)

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)*

staten, detta anbud från Landskrona stad att köpa tomter, som staden ändå förr eller senare *måste* köpa. Jag kan icke kalla ett sådant påstående för annat än ett försök att slå blå dunster i ögonen på kammaren.

På grund af hvad jag nu anfört yrkar jag afslag på herr Thestrups motion samt bifall till utskottets utlåtande.

Herr Andersson från Malmö: Det har varit med stor ovilja, jag såsom malmöbo har hört dessa erbjudanden från det samhälle jag tillhör, detta kompromissande mellan regeringen och samhället, att därför att Malmö stad skall få den fördelen, om man så vill kalla det, att inhysa ett regemente, staden för detta skall göra så stora uppoffringar. Det hufvudsakligaste skälet, hvarför det varit så motbjudande för mig, har varit det, att jag alltid ansett och fortfarande anser, att landets militär icke allenast är till för att skydda samhället mot yttre, utan äfven mot inre fiender. Och när man har den uppfattningen, så är det ju tydligt och klart, att regementena hufvudsakligast böra förläggas på sådana platser, der man ur sistnämnda synpunkt har mest behof af dem, nemligen i de större stadssamhällena. Som vi veta, är Malmö en ganska stor stad och är sammansatt af många olika element, och det har icke varit utan, att icke kravaller der uppstått af ganska svår och oroväckande beskaffenhet.

När jag har en sådan uppfattning, må det icke förundra kammaren, om jag anser, att den offervillighet, som stadsfullmäktige visat, varit ganska stor, ja, allt för stor. Man kan här visserligen göra den invändningen, att det är samhällets egen skyldighet att genom sträng polisbevakning skydda sina fredliga medborgare mot öfvervåld. Det är nog sant, att denna anmärkning i viss mån kan vara befogad — för normala förhållanden. Men, mine herrar, när sådana fall inträffa, som händelsen var i Malmö i juni månad 1894, då flere tusen människor samlades och öfvade våld mot såväl polismagten som fredliga medborgare, och, oaktadt upprorslagen blef uppläst af polismästaren, upphetsningen ökades, i stället för att minskas, då, säger jag, är det väl statens — här militärens — skyldighet att gripa in och skydda fredliga medborgares lif och egendom mot upprorsmakare.

Nu har inom statsutskottet, liksom här i kammaren, en ärad ledamot på skånebänken antydt, att Malmö samhälle skulle få detta kronprinsens husarregemente till skänks. Han har nemligen ansett, att priset för de tomter, som staden skulle tillösa sig af kronan, icke är tillräckligt högt, utan vill till den summa, som förut är öfverenskommen mellan kronan och staden, äfven lägga den ersättning för inqvarteringsskyldighetens upphörande, som staden skulle erlägga, och som finnes angifven i punkten q af detta betänkande.

Jag skall be att i största korthet få söka taga herrarne ur

den villfarelsen, att dessa tomter, som nu erbjudits staden till inlösen, äro af något synnerligt värde för staden. De komma kanske icke att blifva det under flere mansåldrar. Herrarne torde finna af den karta, som är vidfogad den kongl. propositionen, att det är i den östra delen af staden, som det af statsrevisorerna vid ett par tillfällen utdömda kasernetablissemnet är förlagdt. Tomtens areal utgör omkring 68,000 qvadratfot. Nu har staden förbundit sig att för dessa 68,000 qvadratfot, jemte ett vester om staden beläget markområde, jemte några andra småbitar, till staten erlägga en summa af 498,000 kronor samt derjemte anlägga en ny väg ut till det blifvande nya husaretablissemnet, så att man med all säkerhet kan påstå, att staden, för att få Kronprinsens husarregemente dit förlagdt, skulle komma att erlägga en lösepenning af 550,000 kronor. Nu hafva värderingsmännen satt priset å dessa tomter i den östra delen af staden, der den nuvarande kasernen är belägen, till 3 kronor per qvadratfot. Jag ber att få upplysa herrarne derom, att för många år tillbaka, då försäljning af tomter i en stadsdel, som kallas Rör-sjöstaden, beslöts — en del af herrarne känna utan tvifvel till, hvar dessa tomter äro belägna; de hafva ett utmärkt fördelaktigt läge mellan stadens båda infartsvägar, mellan Södervärn och Östervärn — åsatte stadsfullmäktige och drätselkammaren dessa tomter ett minimipris af 80 öre per qvadratfot för de mindre väl belägna och, enligt hvad jag vill minnas, 1 krona per qvadratfot för de mera väl belägna tomterna. Men oaktadt dessa tomter varit utbudna till köp en lång följd af år, är det ännu endast en mycket liten del deraf, som blifvit försäld och bebyggd. Ännu återstå många tunnland tomter i denna stadsdel, som drätselkammaren ej kunnat försälja. Jag vill nu hemställa till herrarne, om det är rätt och billigt att värdera dessa till inköp af Malmö stad ifrågasatta tomter, hvilka äro belägna i en utkant af staden, ehuru visserligen invid östra infartsvägen, efter 3 kronor per qvadratfot. Jag är fullt förvissad om, att norra sidan af dessa tomter icke skall komma att bebyggas förrän i en långt aflägsen framtid, och att dem, som då kommer att bebygga dem, icke skall kunna betala ens så högt pris, som gäller å tomter i Rör-sjöstaden.

Vidare har man i värderingsinstrumentet upptagit en egen-domlig post, nemligen *ersättning af dem*, som komme att åtaga sig nedrifningen af dessa gamla kasern- och stallruckel. Värderingsmännen anse nemligen, att betalning skulle erläggas med 18,239 kronor för rättigheten att få rödja af platsen och använda materialiet i de gamla byggnaderna. Huru i all verlden har man kommit till en sådan siffra? Det kan jag icke fatta. Dessa byggnader, mine herrar, äro till stor del uppförda af *råsten*. (Jag vet icke, om detta uttryck *råsten* användes i hela Sverige eller om det blott förekommer i Skåne, men dermed mena vi fornad

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemnet
m. m.
(Forts)*

Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)

lera, endast torkad, icke bränd.) Det är således lerväggar i flera af dessa byggnader. Hvad finnes det för värde i ett sådant material? Man har likväl värderat det till öfver 18,000 kronor. Som en motsats härtil vill jag blott påpeka, att då teaterbyggnadskonsortiet här i Stockholm utfärdat kungörelse om borttagande af den kongl. teatern, var det med nöd man kunde finna någon, som var villig att åtaga sig denna nedrifning, med rättighet att till största delen behålla materialiet. Det dröjde länge, till dess man äntligen lyckades finna en byggmästare, som åtog sig detta arbete mot en *ersättning* af 20,000 kronor. Han lär ändock hafva förlorat på affären. Huru skall man då kunna begära, att de personer, som skola nedrifva de ifrågavarande byggnaderna i Malmö och rödja platsen, der de stått, därför skola *betala* 17,000 kronor? Det är väl en orimlighet.

Inom stadsfullmäktige, der denna fråga vid flera tillfällen varit under behandling, har alltid funnits en mycket stark minoritet, som yrkat afslag å den af Kongl. Maj:t gjorda framställningen. Jag är nästan öfvertygad om, att, för den händelse Riksdagen beslutar att antaga det förslag, som statsutskottet framlagt under punkt q), stadsfullmäktige icke skola gå in på denna framställning.

Nu har man, som jag för en stund sedan nämnde, beräknat hela kostnaden för samhället till 550,000 kronor. De tomter, eller rättare sagdt markområde, som ligger i vester, eller den så kallade fortifikations- och kommandantsängen, kan icke få något värde som byggnadstomter, ty staden utvidgar sig icke åt det hållet, och vidare är detta område så beläget bakom Kungsparken och kanalen, att det måste betraktas som en mark, som icke för staden är af något värde eller kan bereda den någon inkomst. Om man värderar dessa tomter och markområden till 200,000 kronor — det är högt taget, mine herrar! — så återstår ändock ett belopp af 350,000 kronor. Man kan väl icke säga, att Malmö stad ej skulle få vidkännas någon kostnad, när staden får betala denna summa.

Vidare vill jag, såsom ett bevis för samhällets offervillighet i fråga om att få militär, nämna, att förutom denna inköpsfråga, på hvilken stadsfullmäktige i Malmö nu gått in, är Malmö samhälle, i enlighet med af stadsfullmäktige fattade beslut, beredvilligt att, för den händelse en infanteriskola på 150 man kommer att förläggas i Malmö, för denna skola uppföra kaserner, hvilka beräknats medföra en kostnad af 150,000 kronor. Vidare är samhället beredvilligt att för detta ändamål upplåta en jordareal på 18,000 qvadratmeter, och, mine herrar, detta är icke sådan jord, som för staden saknar värde, utan det är ett område, som utgör en del af stadens bästa byggnadsplats, beläget strax bakom södra förstaden.

Hvad inqvarteringsskyldigheten beträffar, har en min kamrat

på malmöbanken för en stund sedan utförligt motiverat vår åsigt i denna fråga, och jag anser mig icke behöfva upprepa något af hvad han yttrat. Jag har emellertid med dessa siffror sökt, såvidt i min förmåga står, taga Andra Kammaren ur den villfarelsen, att Malmö stad icke skulle få betala något för att få regementet dit förlagdt. — Man har antagit, att dessa tomter, som staden får, skulle fullständigt uppväga de kostnader, som äro förenade med detta beslut. Jag antager dock, att de personer, som vilja taga skäl, skola gifva mig rätt deruti, att förslaget antagande skall komma att medföra en dryg kostnad för staden.

Med den uppfattning, jag alltid har haft, från det att frågan kom på tal, med afseende å städernas begär att få regementen sig tilldelade, skulle jag naturligtvis helst se, att Riksdagen antog det förslag, som är framlagdt under punkten q), ty derigenom skulle, enligt min vissa öfvertygelse, Malmö stad besparas stora utgifter. Jag skall dock icke göra något yrkande, vare sig i det ena eller andra hänseendet. Det är kamraren, som här får bestämma.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman, mine herrar! Då herr Lasse Jönsson redan så tydligt redogjort för statsutskottets mening, då detta ärende der förevar, skall jag icke inlåta mig på bemötande af något utaf det, som af representanterna från de skilda orterna blifvit framställt, helst som vi inom utskottet behandlat denna fråga hufvudsakligen ur den synpunkten, att vi i de flesta fall ville åt Kongl. Maj:t öfverlemna att bestämma, hvar de skilda regementena borde förläggas. När nu denna stora fråga förevar inom utskottet och vi sågo, hvilka höga belopp begärdes för uppförande af dessa kasernetablissemang, hvilka alla komma som en följd af urtima Riksdagens beslut, belopp, som sammanlagdt uppgingo till omkring 4 millioner kronor, så verkade visserligen detta temligen afskräckande. Men genom de långt gående anbud, som gjordes från de särskilda orterna, blef denna summa betydligt reducerad.

Men det är en annan omständighet, som jag särskildt fäste mig vid, då vi behandlade detta ärende inom utskottet. Jag skall icke uppehålla mig dervid, huruvida öfriga kaserner böra förläggas på det ena eller andra stället; jag vill blott yttra några ord i frågan, såvidt den rör Upsala.

Då vi i riksdagstrycket fingo oss meddelade de läkareintyg, som der äro införda, gjorde de på oss ett mycket starkt intryck, enär der är vidrörd en så ömmande omständighet, som att i närheten af det föreslagna exercisfältet finnes ett hospital för sinnessjuke. Jag kan icke underlåta att till protokollet låta anteckna denna omständighet, som eljest icke blifvit under diskussionen berörd, på det att herr statsrådet och chefen för landförsvarsdepartementet, som har denna fråga om hand, måtte taga densamma i

Om uppförande af nya kasernetablissemang m. m.
(Forts.)

Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemant
m. m.
(Forts.)

noggrant öfvervägande. Lärarne hafva förklarat, att skjutningen på detta fält verkar så menligt på de sinnessjuke, att de springa och gömma sig i hörnen af rummen och att de, när de höra skotten der ute, föreställa sig, att det är deras anhöriga, som nedskjutes och att snart turen skall komma till dem sjelfva. Det är allmänt känt, att denna förfärliga sjukdom för närvarande hastigt griper omkring sig och att procenttalet sinnessjuke ökas för hvarje år. Man bör vidare i detta fall taga hänsyn dertill, att kanske många, som genom god vård kunnat förbättras, i stället genom denna ständiga oro försämrass, så att ingen förbättring vidare är möjlig. Det är detta, jag velat uttala, innan kammaren fattar sitt beslut.

I sammanhang härmed kan jag icke heller underlåta att framhålla, att man i denna fråga äfven torde böra taga hänsyn till det förhållandet, att i denna universitetsstad vistas ett antal af vår ungdom, uppgående till mellan 1,000 och 1,500, och att dessa möjligen skulle komma att uppfostras till stor del i sällskap med den militär-corps, som der skulle komma att förläggas. Hvilken uppfostran skulle då dessa våra ynglingar få? Skulle det männe blifva en sådan, som för deras framtid vore gagnelig och som stode i öfverensstämmelse med de fordringar, som man i vår tid ställer på uppfostran? Det vill jag lemna derhän. För egen del anser jag dock, att det ej alls öfverensstämmer med lagarne för uppfostran att sammanföra detta stora antal militärer med den studerande ungdomen.

Det är endast detta, jag velat beröra. Jag skall eljest icke ingå i några bevis i fråga om rätta platsen för militärens förläggande för öfrigt; utan jag har blott velat uttala detta till den kraft och verkan det kan hafva med afseende å det beslut, som kommer att fattas vid denna frågas slutliga afgörande. För öfrigt skall jag, herr talman, be att få yrka bifall till utskottets framställning.

Herr Skytte: En talare har under debatten yttrat, att från Malmö stads sida icke med en rad angifvits, att staden afsett att vinna befrielse från inqvarteringstungan genom de uppoffringar, den åtagit sig, i syfte att bidraga till uppförande af kasernetablissemant för Kronprinsens husarregemente i Malmö. För att vederlägga detta påstående skall jag taga mig friheten att ur Malmö stadsfullmäktiges handlingar meddela innehållet af den kalkyl, som af den utaf stadsfullmäktige i ärendet tillsatta komité uppgjordes öfver hvad staden skulle vid en uppgörelse med kronan komma att i angifna syftet utbetala. Denna kalkyl upptager följande poster:

»husaretablissemantet	kr. 152,000: —
ridhusbyggnaden	» 4,000: —
sjukhusbyggnaden	» 40,000: —

fotexercisfältet.....	kr.	73,000: —	<i>Om upp-</i>
fortifikations- och kommandantsängarne	»	51,000: —	<i>förande af</i>
citadellet med slottsqvvarnen.....	»	36,000: —	<i>nya kasern-</i>
aflösning för afgälden för östra delen af bastionen			<i>etablissemment</i>
Nyköping.....	»	760: —	<i>m. m.</i>
Björkmanska tomten.....	»	7: 40	(Forts.)
det å kartan med VI betecknade området.....	»	300: —	
» » » » VII » »	»	400: —	
de » » » XV, XVI och XVII betecknade			
områdena.....	»	400: —	
det å kartan med XIX och a betecknade området »	»	2,440: —	
» » » » XIV och XV » »	»	2,000: —	
<i>inqvarteringen</i>	»	92,000:—»	

eller i rundt tal 455,000 kronor. Denna summa har sedermera höjts till 498,000 kronor.

Jag skall likaledes ur stadsfullmäktiges handlingar citera en punkt uti en af Malmö drätselkammare, angående ifrågavarande ärende till stadsfullmäktige i Malmö aflåten skrifvelse. Denna punkt lyder så: »Med de sålunda antagna värdena och kapitaliseringen skulle staden alltså hafva att erlægga ett belopp af 366,098 kronor 68 öre, hvaraf 3,980 kronor, eller i rundt tal 4,000 kronor, skulle tillfalla kongl. fortifikationens besparingskassa och återstoden 362,098 kronor 68 öre tagas i anspråk för uppförande af ett nytt husaretablissemment, men med hänsyn till de fördelar, staden kunde anses ernå dels genom att få de obestämda förhållandena angående åtskilliga af de till stadens disposition upplåtna områdena reglerade och att *slippa från de utgifter, den för närvarande finge vidkännas för inqvartering af en del af garnisonen, dels ock genom att* etc.

Stadsfullmäktiges beslut formulerades derefter på följande sätt: »att staden, under förutsättning att tre sqvadroner af Kronprinsens husarregemente jemte regementets chefsexpedition och förvaltningsdirektion fortfarande blefve här förlagda och ett nytt etablissemment för dessa sqvadroner å Engeströmska lyckan uppfördt, ville till Kongl. Maj:t och kronan erlægga ett belopp af 400,000 kronor och till kongl. fortifikationens besparingskassa ett belopp af 4,000 kronor, mot det att staden tillerkändes full eganderätt till alla i ärendet omförmälda, kronan tillhöriga byggnader, tomter och jordområden jemte öfriga möjligen icke omnämnda delar af den egentliga stadens fästningsverk å norra fronten, norra glacisen samt bastionerna Nyköping och Norrköping, hvilka enligt 1805 års raseringsplan blifvit Kongl. Maj:t och kronan förbehållna, allt med tillhörande kanaler och grafvar samt för framtiden befriades från alla de afgifter, för hvilka ersättning blifvit i nämnde summor inberäknade, äfvensom från skyldigheten att tillhandahålla plats för garnisonens skjutöfningar.»

Det synes mig, som om man, med dessa förhållanden för

Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)

ögonen, näppeligen har skäl att påstå, att från stadens sida icke med en rad framhållits, att staden åsyftade att vinna befrielse från inqvarteringsbördan. Jag tror tvärtom, att detta framhållits i så bestämda och i så oförtydbara ordalag, att det icke kan missförstås. Det är alldeles tydligt, att ersättningen för inqvarteringen aflösning ligger i summan 498,000 kronor. Det är därför också alldeles tydligt, att, om man nu fordrar ytterligare betaldt för aflösningen, fordrar man betalning två gånger för en och samma sak. Jag föreställer mig, att detta icke är meningen och att det icke heller kan blifva kammarens beslut. Då den punkt föredrages, som upptager den af mig nu berörda frågan, torde från annat håll yrkande om afslag å berörda punkt komma att framställas. I annat fall skall jag då sjelf taga mig friheten framkomma med ett sådant yrkande.

Häruti instämde herr *Dieden*.

Herr Boëthius: Jag skall icke förlänga diskussionen om de särskilda detaljfrågorna. Men jag har måst begära ordet för att förklara det yrkande, som jag kommer att framställa. Jag instämde nyss med herr Petri deri, att denna sak borde afgöras endast efter militära grunder. Det synes mig nemligen vara en betänkelig sak, om Riksdagen genom sitt sätt att behandla den ekonomiska frågan binder Kongl. Maj:t med afseende på detaljerna af de rent militära anordningarna. Jag vill visst icke förneka, att Riksdagen i vissa fall kan hafva rätt att uppställa villkor, men ett sådant fall föreställer jag mig här icke föreligga. Här är afgjort genom urtima Riksdagens beslut, att kasernbyggande skall ega rum. Det är nu fråga om att tillämpa dessa beslut och anordna kasernerna, och detta synes mig böra falla inom den militära fackkunskapen. Nu hafva emellertid åtskilliga motionärer velat binda Kongl. Maj:t i detta fall, genom att göra såsom villkor för anslaget, att kasernerna skola blifva förlagda der och der. Detta synes mig vara ett betänkligt prejudikat. Statsutskottet har nu icke följt dem, utan har lemnat Kongl. Maj:t fria händer — i *orden*. Ty praktiskt har dock utskottet, synes det mig, slagit in på samma väg, då utskottet beräknat bidragen från kommunerna efter de högre anbudena i vissa fall. Följden deraf måste i vissa fall blifva, antingen att Kongl. Maj:t rättar sig efter dessa anbud och således blir bunden i fråga om de militära detaljerna, eller också att Kongl. Maj:t i brist på tillräckliga medel måste uppföra dessa etablissemang på ett sätt, som Kongl. Maj:t anser mindre tillfredsställande ur militär synpunkt. Jag kommer därför, när vi komma till de särskilda punkterna, att yrka bifall till herr Casparssons reservation i de fall, som angå beräkandet af bidragen från kommunerna. Herr Casparsson har instämt med utskottet derutinnan, att han gått in på 8 procents nedsättning,

men han skiljer sig deruti, att han beräknat bidragen från kommunerna såsom de af Kongl. Maj:t beräknats. Detta har jag ansett mig böra gifva till känna, för att förklara det yrkande, som jag sedermera kommer att göra.

Om uppförande af nya kasern-etablissemang

99. 99.

(Forts.)

Herr Hammarskjöld: Herr talman, mine herrar! En ledamot af statsutskottet har för en stund sedan försvarat nämnda utskotts åtgörande i hvad beträffar nedprutning af kostnaderna med 8 procent på de af Kongl. Maj:t begärda anslagen, och han har som skäl för denna nedprutning hufvudsakligen anført, att i allmänhet byggas kasernerna här i Sverige alldeles för dyrbart och spatiöst. Det kan nu icke vara ogrannlaga af mig att vid detta tillfälle omnämna, att jag, jemte en annan arkitekt här i Stockholm, haft statsutskottets uppdrag att genomgå och granska alla dessa kasernritningar, särskildt i syfte att undersöka, huruvida de voro tilltagna i större skala, än behovet kräfde. Vi hafva åt detta arbete egnat ganska mycken tid. Vi hafva genomgått hvarje ritning noggrant och till statsutskottet afgifvit ett utlåtande, i hvilket vi, båda fullkomligt eniga, uttalat, att vi icke kunnat finna, att ritningarna äro uppgjorda på något sätt, som skulle kunna klandras för att vara hvarken för dyrbart eller för storartadt i något hänseende; utan vi hafva tvärtom ansett oss nödgade att afgifva det omdömet, att ritningarna visa, att deras författare lyckats lösa sin uppgift på ett ovanligt lyckligt sätt, så att allt, hvad som nödvändigt behöfves, också åstadkommits, men ingenting derutöfver. När det då säges, att kasernerna i allmänhet i Sverige byggas för dyrbart, och nu särskildt för de här föreslagna kasernerna föreslås en nedprutning i kostnaden med 8 procent, därför att de skulle vara större än som behöfves, måste jag för min del protestera mot det påståendet. Jag får erkänna, att jag gick till arbetet rent af med den förutfattade meningen, att alltsammans var för storartadt tilltaget, och jag trodde, att det skulle blifva oss ganska lätt att påpeka sätt, hvarpå besparingar skulle kunna göras. Men det var oss omöjligt. Särskildt beträffande de vigtigaste byggnaderna, sjelfva kasernerna, funno vi, att det var sparadt på utrymmet, så långt någonsin var möjligt. Vi tänkte att vi möjligen skulle kunna göra anmärkningar mot korridorernas storlek. Vi tyckte att de voro allt för breda. Men när vi vända oss till de militära myndigheterna, fingo vi den upplysningen, att de voro tilltagna så pass stort just af sparsamhetshänsyn, för att kunna i dessa breda korridorer inrymma beväringen, för hvilken annars måste byggas särskilda logement. I det skriftliga uppdrag, vi fingo, hade statsutskottet icke föreskrifvit, att vi skulle granska kostnadsförslagen, och vi ansågo oss icke heller skyldiga att om dem afgifva något skriftligt yttrande. Likväl genomgingo vi dem, så långt tiden medgaf, och vi ansågo, att det väl fans poster, på hvilka besparingar kunde göras, men

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.*
(Forts.)

att dessa poster icke voro högre och kostnadsförslagen i sin helhet icke högre beräknade, än som klokheden bjöde. Ty om regeringen hade framkommit med förslag, beräknade så lågt som möjligt, och det sedan vid utförandet skulle visat sig, att den beräknade kostnaden icke räckt till, så vet ju litet hvar, att Riksdagen icke så särdeles nådigt upptager dylika efterkraf. Jag kan därför för min del icke finna annat, än att det är olyckligt, att statsutskottet vill så der i klump afpruta 8 procent, på hvad som har beräknats. Ty min tro är den, att det icke är möjligt att åstadkomma så stora besparingar på byggnaderna.

När jag nu måste så uttala mig om denna jembörelsevis låga siffra af 8 procent, kan jag icke annat än uttala mitt ändå djupare beklagande af, att man i afseende på byggnaderna för Norrlands dragoner kunnat företaga en afprutning af icke mindre än 30 procent. Ty man behöfver icke begripa mycket, knappast något, af byggnadsfrågor för att dock kunna förstå, att man icke kan sätta ned ett kostnadsförslag med 30 procent och sedan utföra byggnaderna för återstoden. Det är och förblir alldeles omöjligt. Jag skulle kunna förstå denna afprutning, om meningen vore att göra det fullkomligt omöjligt för regeringen att åstadkomma detta kasernetablissemang, men det har dock väl icke varit statsutskottets mening; och när så är, kan jag icke annat än beklaga, att utskottet kommit till ett sådant resultat; och jag önskar, att detta icke måtte blifva kammarens beslut.

Herr vice talmannen Danielson: Herr talman, mine herrar! Jag har begärt ordet med anledning af den siste talarens yttrande, då han framhöll, att det vore omöjligt att göra de af statsutskottet föreslagna besparingarna på Kongl. Maj:ts förslag, emedan, som han sade, hvar och en, som vore något kunnig i byggnadsvägen, skulle kunna begripa, att det vore omöjligt att nedsätta beloppet. — Jag förvånar mig att höra honom nu yttra sig så, då jag haft förmånen att under hand tala vid honom, och han då ansåg, att just i afseende på detta Norrlands dragonregemente, som han nu slutligen nämnde, ganska betydliga belopp skulle kunna besparas. Och jag hemställer till herrarne, om icke det är förhållandet.

Denna kasern, som skulle byggas för 140 man, skulle komma att kosta 171,000 kronor eller 1,220 kronor för hvarje man. Vi hafva byggt kaserner i Stockholm, vackra kaserner; och vi hafva byggt dem dyrt, påstår man, betydligt mera kostsamt än nödigt varit. Men dessa hafva dock ej kostat öfver 1,000 kronor per man. Men i Norrland skulle vi bygga så dyrbart, att kostnaden uppginge till 1,220 kronor per man. De öfriga byggnaderna af betydelse äro afsedda att byggas af trä, nemligen ett exercishus för 140 man för en kostnad af 31,800 kronor, ett ridhus för 57,600 kronor, ett vinterstall för 151 hästar för 75,000 kronor.

Jag hemställer till en hvar af herrarne, som är landtman och något sysslat med träbyggnader, huruvida det är tänkbart, att det skall behövas för 151 hästar en byggnad af trä för 75,000 kronor. Det förefaller mig verkligen orimligt dyrt. Vidare: ett sommarstall för 42,000 kronor, ett sjukstall för 5,300 kronor, en skosmedja — som är afsedd att byggas af trä — för 7,600 kronor, en barackbyggnad för 24,000 kronor, kokhus och vagnbod för 9,600 kronor, uthus för 7,500 kronor, reparationer för 5,000 kronor, ett vattenuppfodringsverk 13,000 kronor, vatten och aflopp 23,000 kronor, oljemålning 2,773 kronor. Och efter allt detta kommer också en post »diverse, 24,226 kronor». Är det ej då tydligt, att utskottet haft skäl att i detta fall föreslå en betydlig nedsättning? De förslag, som föreligga, afse kasernbyggnadsarbeten, förutom för Norrlands dragonregemente och Norrlands trängbataljon äfven i Malmö, Ystad, Helsingborg, Kristianstad, Upsala och Jönköping; och för dessa byggnader upptagas »diverse utgifter» till ej mindre än 167,000 kronor. Kan man då undra på, om man ansett en nedsättning med 8 procent vara nödvändig?

Hvad nu särskildt beträffar Norrlands dragonregemente, så bör man komma i håg, att, enligt Kongl. Maj:ts proposition vid urtima riksdagen, nödiga utvidgningar af etablissemmentet på Frösön för tre nya värfvade sqvadroner till Jemtlands dragonregemente skulle betinga en kostnad af endast 175,000 kronor. Detta gör något öfver 58,000 kronor för hvarje sqvadron; således borde det för 5 sqvadroner ej behövas mer än 291,000 kronor. I alla fall har nu utskottet höjt beloppet till 350,000 kronor — då måtte det väl vara tillräckligt. Man säger nu visserligen, att byggnaderna på Frösön voro i förfallet skick och ej värda mycket. Men skillnaden mellan 291,000 kronor och 350,000 kronor är nära 60,000 kronor, och det är ju icke obetydligt. Jag tror verkligen, att utskottet haft goda skäl för sin nedprutning.

Det förundrar mig, att den siste talaren yttrade, att hans uppfattning vore, att ingenting kunde besparas, och han menade, att man ej behöfde vara byggnadskunnig för att inse det. Jag tror för min del, att de, som haft något att syssla med träbyggnader, godt kunna begripa, att här är beräknad för hög summa. Jag tror ej, att kammaren fått den uppfattningen, att utskottet gått för hårdhänt till väga, i synnerhet som det äfven velat tillstyrka Kongl. Maj:ts begäran att få disponera hela detta belopp för att företaga jemkningar och med det öfverskott, som kan uppstå på ett ställe, fylla en brist, som möjligen uppkommer på ett annat ställe. Byggnaderna skola uppföras på 5 år; då behöfver arbetet ej forceras så mycket. Om man bygger varsamt, kan det blifva billigare; bygger man deremot hastigt, blir det dyrare.

Jag tror, som sagdt, att utskottet haft goda skäl för sitt förslag. Det skulle förundra mig, om kammaren ville sönderslita

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemment
m. m.
(Forts.)*

Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)

utskottets hemställan. Göra vi det, få vi ofantligt svårt att reda oss i dessa viktiga frågor. Men jag är öfvertygad, att det går bra i hop, om Kongl. Maj:t får det belopp utskottet föreslagit, så mycket mer, som jag antager, att Kongl. Maj:t kommer att — och det är, enligt mitt förmenande, ett både möjligt och lämpligt sätt att gå till väga — sedan Kongl. Maj:t bestämt de olika förlägningsorterna för etablissemangen, på en gång infordra anbud att bygga och i ett sammanhang pröfva hela frågan. Kongl. Maj:t kan då öfverskådligt se, huru det är *bäst* att bygga. På detta sätt tror jag att saken godt kan ordnas.

Jag yrkar därför bifall till utskottets hemställan.

Herr Hammarskjöld: Jag beklagar, att herr vice talmannens eljest så goda minne denna gång svikit honom, då han skulle citera hvad jag yttrat. Han har enskildt frågat mig om min mening angående kostnaderna. Jag har svarat, att jag nog trodde, att någon besparing skulle kunna göras, men ej öfver 100 à 150 tusen kronor *på alltsammans*. Jag har ej yttrat mig om Norrlands dragonregemente och de 30 proc., ty dessa hade vi ej då reda på, emedan utskottets betänkande ej då fans tillgängligt. Jag fortfar att fasthålla, att det är otänkbart, särskildt hvad detta regemente beträffar, att utföra byggnaderna för den kostnad utskottet föreslagit.

Herr Hedin: Jag vill icke sönderslita statsutskottets betänkande, utan önskar, att det som ett helt måtte — förkastas.

Jag skall anhålla, i betraktande af icke blott frågans egen beskaffenhet, utan i synnerhet dess antecendentia och den skepnad, i hvilken den af utskottet blifvit till afgörande framlagd, att få i största korthet motivera nyssnämnda mitt yrkande och mitt votum.

Statsutskottet har erinrat om, att den fråga, om hvilken vi nu hafva att besluta, är en konsekvens af den urtima Riksdagens beslut. Denna erinran förekommer i utskottets utlåtande på sid. 17.

Ja, det är sant; det är en konsekvens, att nya kaserner måste anskaffas, men det är *icke* en konsekvens, att man dervid skall gå till väga så, som utskottet sagt på sid. 18 i sitt betänkande, då det anser, att frågan om förlägningsplatserna är ett ämne, som lämpligast bör öfverlemnas till Kongl. Maj:ts pröfning. Det är i all synnerhet detta utskottets uttalande, som gör, att jag för närvarande icke kan komma till annat resultat, än det nyssnämnda yrkandet: att Riksdagen måtte för närvarande afslå såväl Kongl. Maj:ts proposition som utskottets förevarande hemställan. Här ser jag begynnelsen till en ny riksdagspraxis, som skulle kunna blifva af den äfventyrligaste konsekvens för Riksdagens magt. Hvad skall man säga *sedermå*, om enahanda

yrkande kommer att framställas i afseende på andra storartade anläggningar, t. ex. fängelsebyggnader, hospitalsbyggnader och sådant, i fall man *nu* säger, att Riksdagen bör lemna i Kongl. Maj:ts hand att afgöra, *hvar* statens byggnader skola läggas, och blott ställer klumpsummor till Kongl. Maj:ts förfogande? Jag har föreställt mig, att statsutskottet i sjelfva verket näppeligen kan sjelf gilla den princip, det uttalat i de ord, jag nyss läste upp. Jag har sökt förklaringen deruti, att statsutskottet, nedtryckt af en otrolig arbetsbörda, har måst på det sättet skjuta undan en sak, som utskottet icke under förevarande förhållanden har förmått att tillräckligt i detalj pröfva, och sålunda måhända mot sin egen vilja tillstyrkt Riksdagen att beträda en äfventyrlig väg. Jag finner det alldeles förklarligt, om statsutskottet saknat tillräcklig tid för att ingå i pröfning af de olika förläggningsorterna och taga den hänsyn till de af enskilda motionärer väckta förslag, som de, enligt mitt förmenande, förtjenat. Det vore alldeles icke underligt. Herr talmannen erinrar sig nog, att utom den kongl. statsverkspropositionen, som är ett vidlyftigt och medför ett vidlyftigt arbete, hafva sedermera till Riksdagen aflemnats icke mindre än 69 framställningar från Kongl. Maj:t. Utaf dessa bära icke mindre än 33, d. v. s. inemot hälften af antalet, datum efter begynnelsen af februari månad. De äro daterade i februari, mars och april månader detta år. Jag skall anföra några exempel!

Den mycket viktiga och svårlösta frågan om beredande af tillfälle för mindre bemedlade att förskaffa sig egna jordbruk framlades i en kongl. proposition, som icke kunde remitteras i denna kammare förr än den 14 mars; förslaget till förändringar i grufvestadgan remitterades äfvenledes den 14 mars, förslaget om pröfningekommissioner den 31 mars, om inköp af enskilda jernvägar remitterades den 21 mars och frågan om de nya kasernbyggnaderna den 16 mars.

Det skulle vara i hög grad obefogadt att mot ett utskott, som haft en sådan arbetsbörda, som statsutskottet nu haft, rigta några förebräelser därför, att det till äfventyrs funnit sig urständ-satt att taga under behandling frågan om de rätta och lämpliga platserna för dessa kaserner. — Jag gör det icke! Tvärtom hyser jag verklig beundran för statsutskottets arbetskraft och de resultat, som under ogynsamma förhållanden i allmänhet derifrån framlagts. Men vi andra hafva rätt att förbehålla oss något mera betänketid och att motsätta oss tillämpningen af en sådan princip, som den, statsutskottet uttalat på sid. 18 i dess betänkande, hvarigenom man blott skulle kasta penningar i händerna på Kongl. Maj:t och sedan lemna honom full frihet att handla som honom för godt synes i en fråga, der det dock är så konstateradt som det är visst och sant att solen lyser, att i vissa fall *alla* och särskildt de af krigsstyrelsen sjelf anförda sakskalet

*Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissement
m. m.
(Forts.)*

Om upp-
förande af
nya kasern-
etablissemang
m. m.
(Forts.)

för en viss förläggningssort och dock vederbörande beslutat välja en annan sådan, hvilket förhållande icke kan förklaras på annat sätt, än att mot de saksål, som af sakkunnige anförts, står på andra sidan ett — nomen proprium!

Jag anholder, herr talman, om afslag.

Herr Lasse Jönsson: Jag kan ej underlåta att uttala en varning för att afslå statsutskottets förslag. Ej tjenar man vare sig utskottet eller Riksdagen med ett sådant afslag, ty det skulle försvåra, ej underlätta frågans lösning. Det är verkligen icke någon äfventyrspolitik, som siste talaren velat påstå, att bifalla utskottets hemställan; ty såsom hvar och en kan finna, lemnas här ej någon allt för stor frihet åt Kongl. Maj:t, alldenstund i en punkt är föreskrifvet, att dessa anslag ej få öfverskridas. Kongl. Maj:t får således ej några så stora rättigheter, att vi behöfva bäfva tillbaka därför. Jag hoppas därför, att kammaren bifaller utskottets förslag och ej afslår detta, hvarigenom den redan i och för sig svåra frågans lösning skulle ännu mera försvåras.

Öfverläggningen var slutad.

Derunder hade beträffande mom. a) yrkats dels bifall till utskottets hemställan och dels afslag å såväl utskottets hemställan som Kongl. Maj:ts framställning i denna del.

Herr talmannen gaf propositioner å hvartera af dessa båda yrkanden och fann svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för bifall till utskottets hemställan. Votering blef likväl begärd och företogs enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller statsutskottets hemställan i mom. a) af utlåtandet n:o 65, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit såväl utskottets nämnda hemställan som Kongl. Maj:ts framställning i förevarande del.

Omröstningen visade 149 ja mot 54 nej; och hade alltså utskottets hemställan af kammaren bifallits.

Som tiden nu var långt framskriden, uppsköts den vidare behandlingen af förevarande ärende till kl. 7 e. m., till hvilken tid kammarens ledamöter medelst utfärdadt anslag kallats att åter sammanträda.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 3,28 e. m.

In fidein

Hj. Nehrman.
